

**U S T A V
BOSNE I HERCEGOVINE**

**P O S L O V N I K
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat PSBiH
Informaciono-dokumentacioni sektor

Za izdavača: Aljoša Čampara, sekretar Zajedničke službe PSBiH
Glavni urednik: Željko Ivanković, šef Indok sektora

Urednica publikacije: Sonja Vrcić
Lektor: Lejla Nuhodžić

Izdanja Parlamentarne skupštine BiH
Publikacija br. 29

Sarajevo, 2006. godine

Publikacija se objavljuje uz pomoć i podršku Misije OSCE-a u BiH

**USTAV
BOSNE I HERCEGOVINE**

USTAV BOSNE I HERCEGOVINE

Preambula

Oslanjajući se na poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti,

Posvećeni miru, pravdi, toleranciji i pomirenju,

Ubijedeni da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje stvaraju miroljubive odnose unutar pluralističkog društva,

U želji da podstaknu opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede,

Vođeni ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih naroda,

Opredijeljeni za suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom,

Odlučni da osiguraju puno poštovanje međunarodnog humanitarnog prava,

Inspirisani Univerzalnom Deklaracijom o ljudskim pravima, Međunarodnim paktovima o građanskim i političkim pravima, odnosno o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, i Deklaracijom o pravima lica koja pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičkim manjinama, kao i drugim instrumentima ljudskih prava,

Podsjećajući se na Osnovna načela usaglašena u Ženevi 8. 9. 1995. godine i u Njujorku 26. 9. 1995. godine, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine:

Član I **Bosna i Hercegovina**

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada “Bosna i Hercegovina”, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih naroda i može kao Bosna i Hercegovina zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim organizacijama.

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

3. Sastav

Bosna i Hercegovina se sastoji od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljem tekstu “entiteti”).

4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica

Postoji sloboda kretanja širom Bosne i Hercegovine. Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja, lica, roba, usluga i kapitala širom Bosne i Hercegovine. Nijedan entitet neće provoditi bilo kakvu kontrolu na granici između entiteta.

5. Glavni grad

Glavni grad Bosne i Hercegovine je Sarajevo.

6. Simboli

Bosna i Hercegovina će imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština i potvrdi Predsjedništvo.

7. Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje reguliše Parlamentarna skupština i državljanstvo svakog entiteta koje regulišu sami entiteti, pod uslovom da:

- a) Svi državljani bilo kojeg entiteta su, samim tim, državljani Bosne i Hercegovine.
- b) Nijedno lice ne može biti arbitrarno lišeno državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljeno bez državljanstva. Niko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.
- c) Sva lica koja su bila državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, su državljani Bosne i Hercegovine. Državljanstvo lica koja su naturalizovana poslije 6. 4. 1992. godine, a prije stupanja na snagu ovog Ustava, regulisaće Parlamentarna skupština.
- d) Državljanji Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uslovom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu sa

članom IV, stav 4, tačka (d). Lica sa dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovog prebivališta.

- e) Državljanin Bosne i Hercegovine u inostranstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki entitet može izdavati pasoše Bosne i Hercegovine svojim državljanima, na način kako je to regulisala Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati pasoše onim državljanima kojima pasoš nije izdat od strane entiteta. Uspostaviće se centralni registar svih pasoša izdatih od strane entiteta i od strane Bosne i Hercegovine.

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U tu svrhu postoji Komisija za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Opšteg okvirnog sporazuma.

2. Međunarodni standardi

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

- a) Pravo na život.

- b) Pravo lica da ne bude podvrgnuto mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni.
- c) Pravo lica da ne bude držano u ropstvu ili potčinjenosti, ili na prisilnom ili obaveznom radu.
- d) Pravo na ličnu slobodu i sigurnost.
- e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.
- f) Pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku.
- g) Slobodu misli, savjesti i vjere.
- h) Slobodu izražavanja.
- i) Slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanju s drugima.
- j) Pravo na brak i zasnivanje porodice.
- k) Pravo na imovinu.
- l) Pravo na obrazovanje.
- m) Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

5. Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu sa Aneksom 7 Opšteg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

6. Implementacija

Bosna i Hercegovina, i svi sudovi, ustanove, organi vlasti, te organi kojima posredno rukovode entiteti ili koji djeluju unutar entiteta podvrgnuti su, odnosno primjenjuju ljudska prava i osnovne slobode na koje je ukazano u stavu 2.

7. Međunarodni sporazumi

Bosna i Hercegovina će ostati ili postati strana ugovornica međunarodnih sporazuma pobrojanih u Aneksu I ovog Ustava.

8. Saradnja

Svi nadležni organi vlasti u Bosni i Hercegovini će saradivati sa, i obezbijediti neograničen pristup: svim međunarodnim posmatračkim mehanizmima ljudskih prava koji se uspostave za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim tijelima koja se uspostave bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovog Ustava; Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju (a naročito će se pridržavati naredbi koje su izdate po članu 29. Statuta Tribunala); i bilo kojoj drugoj organizaciji ovlaštenoj od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda sa mandatom koji se tiče ljudskih prava ili humanitarnog prava.

Član III
Nadležnosti i odnosi između
institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeća pitanja su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

- a) Vanjska politika.
- b) Vanjskotrgovinska politika.
- c) Carinska politika.
- d) Monetarna politika, kao što je predviđeno članom VII.
- e) Finansiranje institucija i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
- f) Politika i regulisanje pitanja imigracije, izbjeglica i azila.
- g) Provođenje međunarodnih i međuentitetskih krivičnihopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom.
- h) Uspostavljanje i funkcionisanje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava.
- i) Regulisanje međuentitetskog transporta.
- j) Kontrola vazdušnog saobraćaja.

2. Nadležnosti entiteta

- a) Entiteti imaju pravo da uspostavljaju posebne paralelne odnose sa susjednim državama, u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.
- b) Svaki entitet će pružiti svu potrebnu pomoć vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo da ispoštuje finansijske

obaveze u koje je ušao jedan entitet bez saglasnosti drugog, a prije izbora Parlamentarne skupštine i Predsjedništva Bosne i Hercegovine, ostati obaveza tog entiteta osim ukoliko je ta obaveza neophodna za nastavak članstva Bosne i Hercegovine u nekoj međunarodnoj organizaciji.

- c) Entiteti će ispuniti sve uslove za pravnu sigurnost i zaštitu lica pod svojom jurisdikcijom, održavanjem civilnih ustanova za primjenu pravnih propisa, koje će funkcionisati u skladu sa međunarodno priznatim standardima uz poštovanje međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, iz člana II ovog Ustava, i poduzimanjem ostalih odgovarajućih mjera.
- d) Svaki entitet može također sklapati sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama uz saglasnost Parlamentarne skupštine. Parlamentarna skupština može zakonom predvidjeti da za određene vrste sporazuma takva saglasnost nije potrebna.

3. Pravni poredak i nadležnosti institucija

- a) Sve vladine funkcije i ovlaštenja koja nisu ovim Ustavom izričito povjerena institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.
- b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

4. Koordinacija

Predsjedništvo može odlučiti da podstakne međuentitetsku koordinaciju u stvarima koje se ne nalaze u okviru nadležnosti Bosne i Hercegovine predviđenim ovim Ustavom, izuzev ako se u konkretnom slučaju jedan entitet tome usprotivi.

5. Dodatne nadležnosti

- a) Bosna i Hercegovina će preuzeti nadležnost u onim stvarima u kojima se o tome postigne saglasnost entiteta; stvarima koje su predviđene u Aneksima 5-8 Opšteg okvirnog sporazuma; ili koje su potrebne za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, u skladu sa podjelom nadležnosti među institucijama Bosne i Hercegovine. Dodatne institucije mogu biti uspostavljene prema potrebi za vršenje ovih nadležnosti.
- b) U periodu od 6 mjeseci od stupanja na snagu ovog Ustava, entiteti će početi pregovore s ciljem uključivanja i drugih pitanja u nadležnost institucija Bosne i Hercegovine, uključujući korištenje izvora energije, i zajedničke privredne projekte.

Član IV

Parlamentarna skupština

Parlamentarna skupština ima dva doma: Dom naroda i Predstavnički dom.

1. Dom naroda

Dom naroda se sastoji od 15 delegata, od kojih su dvije trećine iz Federacije (uključujući pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jedna trećina iz Republike Srpske (pet Srba).

- a) Nominovane hrvatske, odnosno bošnjačke delegate iz Federacije biraju hrvatski odnosno bošnjački delegati u Domu naroda Federacije. Delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupština Republike Srpske.
- b) Devet članova Doma naroda sačinjava kvorum, pod uslovom da su prisutna najmanje tri bošnjačka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

2. Predstavnički dom

Predstavnički dom se sastoji od 42 člana, od kojih se dvije trećine biraju sa teritorije Federacije, a jedna trećina sa teritorije Republike Srpske.

- a) Članovi Predstavničkog doma biraju se neposredno iz svog entiteta, u skladu sa izbornim zakonom kojeg će donijeti Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbori će biti održani u skladu sa Aneksom 3 Opšteg okvirnog sporazuma.
- b) Većina svih članova izabranih u Predstavnički dom sačinjava kvorum.

3. Procedura

- a) I jedan i drugi dom će biti sazvani u Sarajevu, najkasnije 30 dana nakon njihovog izbora.
- b) Svaki dom će većinom glasova usvojiti svoj poslovnik o radu i izabrati među svojim članovima jednog Srbina, jednog Bošnjaka i jednog Hrvata za predsjedavajućeg i zamjenike predsjedavajućeg, s tim da će mjesto predsjedavajućeg rotirati između ova tri lica.
- c) Sve zakonodavne odluke moraju biti odobrene od strane oba doma.
- d) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji

su prisutni i glasaju. Delegati i članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta. Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici će, radeći kao komisija, nastojati da u roku od tri dana od glasanja postignu saglasnost. Ukoliko ta nastojanja ne uspiju, odluke će se donijeti većinom onih koji su prisutni i glasaju, pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, delegata ili članova izabranih iz svakog entiteta.

- e) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz redova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu sa stavom 1, tačka (a). Za donošenje takve odluke biće potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od strane većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.
- f) Kada većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na tačku (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, u cilju razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana, predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.
- g) Dom naroda se može raspustiti odlukom Predsjedništva ili samog Doma, pod uslovom da je odluka Doma o raspuštanju donijeta većinom koja uključuje većinu delegata iz reda najmanje dva naroda, bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog. Dom

naroda koji je izabran u prvim izborima poslije stupanja na snagu ovog Ustava ne može biti raspušten.

- h) Odluke Parlamentarne skupštine neće stupiti na snagu prije nego što budu objavljene.
- i) Kompletni zapisnici sa rasprava u oba doma biće objavljivani, a njihove sjednice će, osim u izuzetnim situacijama u skladu sa poslovnikom, biti javne.
- j) Delegati i članovi ne mogu biti pozivani na krivičnu ili građansku odgovornost u pogledu bilo kojeg čina izvršenog u okviru dužnosti u Parlamentarnoj skupštini.

4. Ovlaštenja

Parlamentarna skupština je nadležna za:

- a) Donošenje zakona koji su potrebni za provođenje odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine po ovom Ustavu.
- b) Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine.
- c) Odobravanje budžeta za institucije Bosne i Hercegovine.
- d) Odlučivanje o saglasnosti za ratifikaciju ugovora.
- e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njene dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.

Član V Predsjedništvo

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se sastoji od tri člana: jednog Bošnjaka i jednog Hrvata, koji se svaki biraju neposredno sa teritorije Federacije, i jednog Srbina, koji se bira neposredno sa teritorije Republike Srpske.

1. Izbor i trajanje mandata

- a) Članovi Predsjedništva biraju se neposredno u svakom entitetu (tako da svaki glasač glasa za popunjavanje jednog mjesta u Predsjedništvu), u skladu sa izbornim zakonom kojeg donosi Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbori će se održati u skladu sa Aneksom 3. Opšteg okvirnog sporazuma. Bilo koje upražnjeno mjesto u Predsjedništvu će biti popunjeno od strane odgovarajućeg entiteta, u skladu sa zakonom koji će donijeti Parlamentarna skupština.
- b) Mandat članova Predsjedništva koji su izabrani na prvim izborima traje dvije godine; mandat članova izabranih nakon toga će biti četiri godine. Članovi Predsjedništva mogu biti birani još jedan uzastopni mandat, a nakon toga nemaju pravo izbora u Predsjedništvo prije isteka četvorogodišnjeg roka.

2. Procedura

- a) Predsjedništvo će usvojiti svoj poslovnik o radu koji će predvidjeti adekvatan vremenski rok za najavu sjednica Predsjedništva.
- b) Članovi Predsjedništva će između sebe imenovati jednog člana za predsjedavajućeg. U prvom mandatu Predsjedništva, predsjedavajući će biti onaj član koji je dobio najveći broj glasova. Poslije toga, način izbora predsjedavajućeg, rotacijom ili na drugi način, određiće Parlamentarna skupština u skladu sa članom IV, stav 3.
- c) Predsjedništvo će nastojati da usvoji sve odluke Predsjedništva – tj. one koje se tiču pitanja koja proizilaze iz člana V(3), tačke (a) do (e) – putem konsenzusa. Takve odluke mogu, pod uslovima iz tačke (d) ovog stava, usvojiti dva člana ukoliko svi pokušaji da se dostigne konsenzus ne uspiju.

- d) Član Predsjedništva koji se ne slaže sa odlukom, može odluku Predsjedništva proglasiti destruktivnom po vitalni interes entiteta za teritoriju sa koje je izabran, pod uslovom da to učini u roku od tri dana po njenom usvajanju. Takva odluka će biti odmah upućena Narodnoj skupštini Republike Srpske, ukoliko je tu izjavu dao član sa te teritorije; bošnjačkim delegatima u Domu naroda Federacije, ukoliko je takvu izjavu dao bošnjački član; ili hrvatskim delegatima u istom tijelu, ukoliko je tu izjavu dao hrvatski član. Ukoliko takav proglas bude potvrđen dvotrećinskom većinom glasova u roku od 10 dana po upućivanju, osporavana odluka Predsjedništva neće imati učinka.

3. Ovlaštenja

Predsjedništvo je nadležno za:

- a) Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine.
- b) Imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine, od kojih najviše dvije trećine mogu biti odabrani sa teritorije Federacije.
- c) Predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama i traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član.
- d) Vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih ugovora Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz saglasnost Parlamentarne skupštine, ratifikovanje takvih ugovora.
- e) Izvršavanje odluka Parlamentarne skupštine.
- f) Predlaganje godišnjeg budžeta Parlamentarnoj skupštini, uz preporuku Vijeća ministara.

- g) Podnošenje izvještaja o rashodima Predsjedništva Parlamentarnoj skupštini na njen zahtjev, ali najmanje jedanput godišnje.
- h) Koordinaciju, prema potrebi, sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.
- i) Vršenje drugih djelatnosti koje mogu biti potrebne za obavljanje dužnosti koje mu prenese Parlamentarna skupština, ili na koje pristanu entiteti.

4. Vijeće ministara

Predsjedništvo će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma. Predsjedavajući će imenovati ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine i druge ministre po potrebi, a koji će preuzeti dužnost po odobrenju Predstavničkog doma.

- a) Predsjedavajući i ministri zajedno sačinjavaju Vijeće ministara i odgovorni su za provođenje politike i odluka Bosne i Hercegovine u oblastima kako je naznačeno u stavovima 1, 4 i 5 člana III, o čemu podnose izvještaj Parlamentarnoj skupštini (uključujući, najmanje jedanput godišnje, izvještaj o rashodima Bosne i Hercegovine).
- b) Najviše dvije trećine svih ministara mogu biti imenovani sa teritorije Federacije. Predsjedavajući će, također, imenovati zamjenike ministara (koji neće biti iz istog konstitutivnog naroda kao i njihovi ministri), koji će preuzeti dužnost nakon odobrenja Predstavničkog doma.
- c) Vijeće ministara će podnijeti ostavku ukoliko mu Parlamentarna skupština izglasa nepovjerenje.

5. Stalni komitet

- a) Svaki član Predsjedništva će, po službenoj dužnosti, vršiti funkciju civilnog zapovjednika oružanih snaga. Nijedan entitet neće prijetiti silom niti upotrebljavati silu protiv drugog entiteta i ni pod kakvim okolnostima oružane snage jednog entiteta ne smiju ući niti boraviti na teritoriji drugog entiteta bez saglasnosti njegove vlade i Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini će funkcionisati u skladu sa suverenitetom i teritorijalnim integritetom Bosne i Hercegovine.
- b) Članovi Predsjedništva će izabrati Stalni komitet za vojna pitanja koji će koordinirati aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini. Članovi Predsjedništva ujedno su i članovi Stalnog komiteta.

Član VI Ustavni sud

1. Sastav

Ustavni sud Bosne i Hercegovine sastoji se od devet članova.

- a) Četiri člana bira Predstavnički dom Federacije, a dva člana Skupština Republike Srpske. Preostala tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon konsultacije sa Predsjedništvom.
- b) Sudije će biti istaknuti pravnici visokog moralnog ugleda. Svako ko udovoljava takvoj kvalifikaciji i ima pravo glasa može biti imenovan za sudiju Ustavnog suda. Sudije koje bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava ne mogu biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države.

- c) Mandat sudija imenovanih u prvom sazivu biće pet godina, izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija. Sudije koje su imenovani u prvom sazivu ne mogu biti reimenovani. Sudije koje će biti imenovani nakon prvog saziva služiće do navršenih 70 godina života, izuzev ako podnesu ostavku ili budu s razlogom razriješeni na osnovu konsenzusa ostalih sudija.
- d) Za imenovanja koja se budu vršila nakon isteka perioda od pet godina od prvih imenovanja, Parlamentarna skupština može zakonom predvidjeti drugačiji način izbora troje sudija koje bira Predsjednik Evropskog suda za ljudska prava.

2. Procedure

- a) Većina svih članova suda sačinjava kvorum.
- b) Sud će, većinom glasova svih članova, usvojiti svoj poslovnik o radu. Sud će voditi javne rasprave, a svoje odluke će javno obrazlagati i objavljivati.

3. Jurisdikcija

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

- a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:
 - Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

- b) Ustavni sud također ima drugostepenu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
- c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je proslijedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

4. Odluke

Odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Član VII Centralna banka

Centralna banka Bosne i Hercegovine je jedina ovlaštena institucija za štampanje novca i monetarnu politiku na cijelom području Bosne i Hercegovine.

1. Nadležnosti Centralne banke odrediće Parlamentarna skupština. Međutim, u periodu od šest godina od stupanja na snagu ovog Ustava, Centralna banka neće moći davati kredite

štampanjem novca, niti funkcionisati kao valutna komisija; nakon tog perioda Parlamentarna skupština može tu nadležnost dati Centralnoj banci.

2. Prvi Upravni odbor Centralne banke će se sastojati od Guvernera kojeg imenuje Međunarodni monetarni fond, nakon konsultacije sa Predsjedništvom, i tri člana koja imenuje Predsjedništvo, od kojih su dva iz Federacije (jedan Bošnjak i jedan Hrvat, koji će dijeliti jedan glas) i jedan iz Republike Srpske – svi sa mandatom od 6 godina. Guverner, koji neće biti državljanin Bosne i Hercegovine niti bilo koje susjedne države, može imati odlučujući glas u slučaju neriješenog ishoda glasanja.
3. Nakon tog perioda, Upravni odbor Centralne banke Bosne i Hercegovine će se sastojati od pet lica koja imenuje Predsjedništvo na period od 6 godina. Odbor će među svojim članovima imenovati Guvernera na period od 6 godina.

Član VIII

Finansije

1. Parlamentarna skupština će svake godine, na prijedlog Predsjedništva, usvojiti budžet kojim se finansiraju troškovi potrebni za izvršavanje nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
2. Ukoliko se takav budžet ne usvoji blagovremeno, budžet za prethodnu godinu će biti korišten na privremenoj osnovi.
3. Federacija će obezbijediti dvije trećine, a Republika Srpska jednu trećinu prihoda koji su potrebni za budžet, osim ako se prihodi ne prikupljaju na način kako je utvrdila Parlamentarna skupština.

Član IX

Opšte odredbe

1. Nijedno lice koje se nalazi na izdržavanju kazne, izrečene presudom Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju, i niti jedna osoba koja je pod optužnicom Tribunala, a koja se nije povinovala naredbi da se pojavi pred Tribunalom, ne može biti kandidat ili imati bilo koju naimenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriji Bosne i Hercegovine.
2. Naknada za lica koja obavljaju funkcije u institucijama Bosne i Hercegovine ne može biti umanjena za vrijeme trajanja mandata nosioca funkcije.
3. Funkcioneri imenovani na položaje u institucijama Bosne i Hercegovine, u pravilu, odražavaju sastav naroda Bosne i Hercegovine.

Član X

Izmjene i dopune

1. Amandmanska procedura

Ovaj Ustav može biti mijenjan i dopunjavan odlukom Parlamentarne skupštine, koja uključuje dvotrećinsku većinu prisutnih i koji su glasali u Predstavničkom domu.

2. Ljudska prava i osnovne slobode

Nijednim amandmanom na ovaj Ustav ne može se eliminisati, niti umanjiti bilo koje od prava i sloboda iz člana II ovog Ustava, niti izmijeniti ova odredba.

Član XI

Prelazne odredbe

Prelazne odredbe u vezi sa javnim funkcijama, važenjem zakona i drugim pitanjima izložene su u Aneksu II ovog Ustava.

Član XII

Stupanje na snagu

1. Ustav će stupiti na snagu po potpisivanju Opšteg okvirnog sporazuma kao ustavni akt, kojim se amandmanski zamjenjuje i stavlja van snage Ustav Republike Bosne i Hercegovine.
2. U roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog Ustava, entiteti će amandmanskim postupkom izmijeniti svoje ustave da bi se osigurala saglasnost sa ovim Ustavom u skladu sa članom III, stav 3, tačka (b).

Aneks I

Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini

1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948)
2. Ženevske konvencije I-IV o zaštiti žrtava rata (1949), i Dopunski protokoli I-II (1977)
3. Konvencija koja se odnosi na status izbjeglica (1951) i Protokol (1966)
4. Konvencija o državljanstvu udatih žena (1957)
5. Konvencija o smanjenju broja lica bez državljanstva (1961)
6. Međunarodna konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije (1965)

7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966) i Opcioni protokoli (1966 i 1989)
8. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (1966)
9. Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije u odnosu na žene (1979)
10. Konvencija protiv mučenja i drugih surovih, nehumanih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja (1984)
11. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg tretmana ili kažnjavanja (1987)
12. Konvencija o pravima djeteta (1989)
13. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika-migranata i članova njihovih porodica (1990)
14. Evropska povelja za regionalne jezike i jezike manjina (1992)
15. Okvirna Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (1994)

Aneks II

Prelazne odredbe

1. Zajednička prelazna komisija

- a) Strane ovim ustanovljavaju Zajedničku prelaznu komisiju koja će biti ovlaštena da raspravlja o praktičnim pitanjima u vezi sa implementacijom Ustava Bosne i Hercegovine, Opšteg okvirnog sporazuma i njegovih aneksa, i daje preporuke i prijedloge.
- b) Zajednička prelazna komisija se sastoji od četiri lica iz Federacije, tri iz Republike Srpske i jednog predstavnika Bosne i Hercegovine.

- c) Sastancima komisije predsjedava Visoki predstavnik ili lice koje on odredi.

2. Kontinuitet pravnih propisa

Svi zakoni, propisi i sudski poslovници, koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupi na snagu, ostaće na snazi u onoj mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa Ustavom dok drugačije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.

3. Pravni i administrativni postupci

Svi postupci u sudovima ili organima uprave, koji su u toku na prostoru Bosne i Hercegovine u trenutku stupanja na snagu ovog Ustava, biće nastavljeni ili preneseni na druge sudove ili organe u Bosni i Hercegovini u skladu sa propisima kojima se uređuje nadležnost ovih institucija.

4. Državni organi

Dok ne budu zamijenjeni novim sporazumom ili zakonom, organi vlasti, institucije i druga tijela Bosne i Hercegovine će funkcionisati u skladu sa važećim propisima.

5. Ugovori

Svi ugovori koje je ratifikovala Republika Bosna i Hercegovina između 1. 1. 1992. godine i stupanja na snagu ovog Ustava biće dati na uvid članovima Predsjedništva u roku od 15 dana od njihovog stupanja na dužnost; svaki ugovor koji ne bude dat na uvid biće proglašen poništenim. U roku od 6 mjeseci poslije prvog zasjedanja Parlamentarne skupštine, na zahtjev bilo kojeg člana Predsjedništva, Parlamentarna skupština će razmotriti da li da otkáže bilo koji drugi ugovor.

P O S L O V N I K
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE

Na osnovu člana IV.3. b) Ustava Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 72. sjednici, održanoj 16. januara 2006. godine, usvojio je

P O S L O V N I K
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I. Konstituiranje Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Član 1.
(Konstituiranje Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine)

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom) organizira se i radi u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i ovim poslovníkom.

Član 2.
(Konstituirajuća sjednica)

- (1) Dom se konstituira održavanjem prve sjednice tog mandata.
- (2) Prvu sjednicu Doma, nakon izbora, saziva Kolegij Doma iz prethodnog saziva, ako zakonom nije drugačije regulirano.
- (3) Dok se ne izabere predsjedavajući, prvom sjednicom predsjedava najstariji izabrani poslanik kao privremeni predsjedavajući.
- (4) Nakon otvaranja prve sjednice, privremeni predsjedavajući čita listu poslanika.

Član 3. **(Svečana izjava)**

Poslanici preuzimaju dužnost zajedničkim davanjem i pojedinačnim potpisivanjem svečane izjave koja glasi: "Izjavljujem da ću savjesno obavljati dužnosti koje su mi povjerene; poštivati Ustav Bosne i Hercegovine; u potpunosti provoditi Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini; štiti i zauzimati se za ljudska prava i osnovne slobode, te štiti interese i ravnopravnost svih naroda i građana."

Član 4. **(Izbor Kolegija Doma)**

- (1) Nakon što poslanici daju izjavu, Dom među svojim članovima bira jednog Srbina, jednog Bošnjaka i jednog Hrvata koji će obavljati dužnosti: predsjedavajućeg, prvog zamjenika predsjedavajućeg i drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma. Predsjedavajući ne može biti izabran iz istog konstitutivnog naroda kao predsjedavajući Predsjedništva BiH i predsjedavajući Vijeća ministara BiH.
- (2) Svaki poslanik ima pravo predlagati kandidate za ove dužnosti. Ako za jedno mjesto ima više kandidata, redoslijed kandidata utvrđuje se žrijebanjem. Nakon što se utvrdi lista kandidata za svako mjesto, glasa se.
- (3) U prvom krugu glasanja prvo se glasa za predsjedavajućeg, zatim za prvog zamjenika predsjedavajućeg te za drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma, a u drugom krugu obrnutim redoslijedom.
- (4) Ako od više kandidata za jedno mjesto nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu ili su dobili isti broj glasova, glasanje se ponavlja za dva kandidata koji su dobili najviše ili isti broj glasova.

- (5) Odluka o izboru donosi se većinom glasova onih koji su prisutni i koji glasaju, s tim što će, u slučaju usaglašavanja, usaglašavanje obaviti predstavnici političkih stranaka zastupljenih u Domu, a ako usaglašavanje ne uspije, glasanje se u cjelini ponavlja.
- (6) Ako nijedan kandidat nije dobio potrebnu većinu, glasanje se u cjelini ponavlja.

Član 5.

(Osnivanje klubova poslanika)

- (1) U roku od sedam sljedećih dana, poslanici mogu osnovati klubove prema članu 16. ovog poslovnika. Klubovi dostavljaju predsjedavajućem listu svojih članova, koju je potpisao svaki član, uključujući zvanični naziv kluba poslanika i ime njegovog predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg.
- (2) Predsjedavajući i zamjenik predsjedavajućeg mogu se na toj dužnosti rotirati prema dogovoru, što će biti navedeno u listi članova kluba.

Član 6.

(Rok za izbor članova komisija)

U roku od sedam dana nakon isteka roka određenog članom 5., Dom, na prijedlog klubova, odlučuje o članstvu u komisijama prema članu 30. ovog poslovnika.

POGLAVLJE II. Poslanici i klubovi poslanika

Odjeljak A. Prava i dužnosti poslanika

Član 7.

(Učešće u radu sjednica Doma i komisija)

- (1) Poslanik ima pravo i dužnost prisustvovati sjednicama Doma i sjednicama komisija Doma čiji je član. On učestvuje u njihovom radu i angažira se na pronalaženju rješenja i donošenju odluka kojima se osigurava izvršavanje ustavnih nadležnosti institucija BiH.
- (2) U ostvarivanju svojih dužnosti poslanik može učestvovati u radu komisija čiji nije član, bez prava glasa.
- (3) Poslanik koji je spriječen prisustvovati sjednici Doma ili komisije čiji je član, ili koji mora napustiti sjednicu za vrijeme njenog trajanja, na vrijeme obavještava predsjedavajućeg Doma ili predsjedavajućeg komisije, te iznosi razloge svog odsustva.

Član 8.

(Poslaničke inicijative)

Poslanik ima pravo inicirati postupak za usvajanje, izmjene ili dopune Ustava BiH, zakona i drugih akata, kao i primijeniti druge postupke sadržane u ovom poslovniku.

Član 9.

(Obavještavanje poslanika i dostavljanje materijala)

Da bi se olakšalo njegovo učešće u aktivnostima Doma, poslanik se, u skladu s Poslovníkom, pravovremeno obavještava o sazivanju sjednice i dostavlja mu se odgovarajući materijal.

Član 10.
(Pravo na slobodu izražavanja)

- (1) Poslanik ima pravo na slobodu izražavanja.
- (2) Poslanik ima dužnost baviti se pitanjima od političkog i javnog interesa.
- (3) Pravo i dužnost iz st. (1) i (2) ovog člana poslanik ostvaruje za govornicom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na javnim skupovima koje organizira vlast ili nevladine organizacije, te putem sredstava javnog informiranja.

Član 11.
(Čuvanje tajnosti)

- (1) Poslanik je obavezan držati u tajnosti državnu, vojnu, službenu ili poslovnu tajnu i povjerljive podatke i za to je odgovoran.
- (2) Prije dostavljanja materijala poslaniku, predsjedavajući Doma i predsjedavajući komisija Doma, u saradnji s podnosiocem materijala, odlučuju o stepenu povjerljivosti materijala, u skladu sa zakonom.
- (3) Stav (1) ovog člana odnosi se i na materijale koje Vijeće ministara BiH i druga tijela BiH dostavljaju Domu, a koji su označeni kao državna, vojna, službena ili poslovna tajna, kako je određeno zakonom ili drugim propisima donesenim na osnovu zakona.
- (4) Dom može, na preporuku Ustavnopravne komisije i nakon rasprave, oduzeti imunitet poslaniku koji krši pravila određena st. od (1) do (3) ovog člana, nakon čega se može provesti sudski postupak.
- (5) Ustavnopravna komisija može dati preporuku Domu za

oduzimanje imuniteta ako to od nje zatraže Kolegij Doma, neko od stalnih tijela Doma ili najmanje jedan klub poslanika.

Član 12. **(Radnopravni status poslanika)**

- (1) Poslanik, koji ima status stalno zaposlenog u Domu, ima pravo na plaću za obavljanje dužnosti i druge nadoknade, u skladu sa zakonom i odlukama Zajedničke komisije za administrativne poslove, a svi poslanici imaju pravo na poslanički paušal te pravo na nadoknadu određenih materijalnih troškova.
- (2) Dom svojim zaključkom, na prijedlog Kolegija Doma, određuje kriterije po kojima poslanik, u svojstvu izabranog zvaničnika, ima status stalno zaposlenog poslanika u Domu.

Član 13. **(Poslanička legitimacija)**

- (1) Poslaniku se izdaje poslanička legitimacija i glasačka kartica s brojem za čiju je upotrebu odgovoran. Poslanička legitimacija i glasačka kartica ne mogu se davati nijednom drugom licu ni poslaniku.
- (2) U poslaničkoj legitimaciji navode se: ime i prezime poslanika, imunitetsko pravo i druga prava određena zakonom.
- (3) Sadržaj, formu i način vođenja evidencije o poslaničkoj legitimaciji i glasačkoj kartici s brojem utvrđuje Kolegij Doma. Sekretar Doma zadužen je za njihovo izdavanje i vođenje evidencije.

Član 14.
(Odgovornost poslanika)

- (1) U skladu s Ustavom BiH i zakonom, poslanik neće biti pozvan na krivičnu i građansku odgovornost za bilo koje djelo izvršeno u okviru svojih dužnosti u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: PSBiH).
- (2) O oduzimanju imuniteta u svakom konkretnom slučaju odlučuje Dom, na prijedlog Ustavnopravne komisije.

Član 15.
(Ostavka poslanika)

- (1) Poslanik ima pravo podnijeti ostavku na poslaničku dužnost. Ostavka se podnosi predsjedavajućem Doma u pisanoj formi ili usmeno na sjednici Doma, ako Izbornim zakonom BiH nije drugačije regulirano.
- (2) Poslanik, uključujući i poslanika koji je podnio ostavku, može zatražiti hitnu raspravu u vezi s ostavkom. Ako poslanik i nakon rasprave ostane pri ostavci, predsjedavajući o tome obavještava nadležno tijelo utvrđeno zakonom kako bi se izvršila njegova zamjena.

Odjeljak B. Klubovi poslanika

Član 16.
(Osnivanje klubova poslanika)

- (1) Klubovi se osnivaju kao oblik djelovanja poslanika u Domu, posebno u pripremama i utvrđivanju dnevnog reda za sjednicu Doma.
- (2) Klub mogu osnovati najmanje tri poslanika.

- (3) Poslanik koji nije stupio ni u jedan poseban klub može biti član mješovitih klubova. Prava i dužnosti mješovitih klubova ista su kao i svih ostalih klubova.
- (4) Nezavisni poslanik ima ista prava i obaveze kao i poslanik koji je uključen u klub.

Član 17.

(Rukovođenje i uređenje klubova poslanika)

Klub ima predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg i samostalno uređuje svoju organizaciju i djelovanje.

Član 18.

(Uslovi za rad klubova poslanika)

Radi stvaranja povoljnih uslova za učešće klubova u aktivnostima Doma, Zajednička komisija za administrativne poslove odlučuje i godišnje izvještava Dom o preraspodjeli finansijskih sredstava, prostorija, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova.

POGLAVLJE III. Organizacija Doma

Odjeljak A. Kolegij Doma, Prošireni kolegij Doma i Zajednički kolegij oba doma PSBiH

Član 19.

(Kolegij Doma)

- (1) Kolegij Doma (u daljnjem tekstu: Kolegij) čine: predsjedavajući, te prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg Doma.
- (2) U slučaju da mjesto predsjedavajućeg, prvog ili drugog

zamjenika predsjedavajućeg ostane upražnjeno, Dom bira jednog od svojih članova iz istog konstitutivnog naroda kojem pripada i odsutni predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg, koji će popuniti upražnjeno mjesto.

Član 20. **(Dužnosti Kolegija)**

Kolegij je zadužen za:

- a) ostvarivanje prava i dužnosti poslanika, koji su u vezi s obavljanjem njihove dužnosti te izradu prijedloga kriterija kojim se reguliraju prava i obaveze poslanika na profesionalnom radu;
- b) saradnju s Domom naroda, uključujući održavanje plenarne sjednice oba doma na svoj ili na zahtjev Kolegija Doma naroda, i za održavanje zajedničkih sjednica kolegija;
- c) ostvarivanje prava i dužnosti Doma prema Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH, u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i ovim poslovníkom;
- d) razmatranje inicijativa i prijedloga podnesenih Domu u vezi s njihovom usklađenošću s ovim poslovníkom;
- e) odlučivanje o tome koja je komisija nadležna za razmatranje prijedloga zakona i drugih inicijativa;
- f) odlučivanje o upotrebi pečata Doma, koji će biti stavljen na svaki odobreni akt;
- g) ostvarivanje saradnje s političkim strankama, organizacijama i udruženjima građana;
- h) odlučivanje o tumačenju ovog poslovníka, dok pitanje ne regulira Dom;
- i) primjenu i drugih ovlaštenja dodijeljenih ovim poslovníkom.

Član 21.

(Sazivanje sjednica i donošenje odluka Kolegija)

- (1) Sjednicu Kolegija saziva predsjedavajući na zahtjev bilo kojeg njegovog člana.
- (2) Kolegij donosi odluke konsenzusom. Ako napori da se postigne konsenzus ne uspiju, odluke donosi Dom.

Član 22.

(Prošireni kolegij)

- (1) Kolegij radi u proširenom sastavu, uz učešće predstavnika svakog kluba poslanika, na:
 - a) konsultacijama u vezi s pripremom plenarnih sjednica i pri tome odlučuje o obaveznim i drugim mogućim tačkama;
 - b) konsultacijama u vezi s pripremanjem mogućeg radnog plana;
 - c) odlučivanju o trajanju rasprave o pitanjima koja su na dnevnom redu Doma, a nisu zakonodavnog karaktera;
 - d) svim drugim pitanjima koja bi mogla uticati na funkcioniranje Doma.
- (2) Prošireni kolegij nastoji usvajati odluke konsenzusom. Ako napori da se postigne konsenzus ne uspiju, Kolegij usvaja odluke konsenzusom.
- (3) Predstavnik Vijeća ministara BiH poziva se na sjednicu ili dio sjednice Proširenog kolegija i učestvuje u raspravi o pitanjima iz stava (1) tač. a) i b) ovog člana. Stav predstavnika Vijeća ministara BiH nije od važnosti za usvajanje odluke.

Član 23.
(Sazivanje sjednica Proširenog kolegija)

Prošireni kolegij sastaje se prema radnom planu na zahtjev predsjedavajućeg, zamjenika predsjedavajućeg ili jednog od klubova poslanika.

Član 24.
(Pozivanje na sjednice Proširenog kolegija)

Na sjednicu Proširenog kolegija pozivaju se, prema potrebi, predsjedavajući komisija Doma i druga lica koja pozove predsjedavajući, a koja neće imati pravo odlučivanja.

Član 25.
(Zajednički kolegij oba doma PSBiH)

- (1) Sjednica Zajedničkog kolegija oba doma PSBiH (u daljnjem tekstu: Zajednički kolegij) održava se najmanje jednom mjesečno.
- (2) Zajedničkim kolegijem naizmjenično predsjedavaju predsjedavajući domova. Prvu sjednicu Zajedničkog kolegija sazivaju predsjedavajući oba doma PSBiH (u daljnjem tekstu: oba doma). Sljedeću sjednicu saziva predsjedavajući doma koji predsjedava sjednicom.
- (3) Zajednički kolegij odluke donosi konsenzusom. U slučaju da se ne postigne konsenzus o nekom pitanju, konačnu odluku donose domovi.
- (4) Kada se tako odluči, u radu Zajedničkog kolegija mogu učestvovati predstavnici klubova naroda i klubova poslanika.
- (5) Zajednički kolegij nadležan je za:
 - a) iniciranje i koordiniranje međuparlamentarne saradnje;

- b) imenovanje članova privremenih delegacija koje učestvuju na međuparlamentarnim skupovima, o čemu obavještavaju klubove naroda i klubove poslanika;
- c) odlučivanje o načinu i rokovima rasprava u vezi s odlukama koje zahtijevaju odobrenje oba doma;
- d) utvrđivanje kriterija za izbor članova stalnih delegacija PSBiH;
- e) sazivanje i organiziranje zajedničke sjednice oba doma PSBiH;
- f) sazivanje zajedničkih sastanaka s Vijećem ministara BiH;
- g) utvrđivanje prijedloga za imenovanje sekretara Zajedničke službe Sekretarijata PSBiH i imenovanje sekretara zajedničkih komisija oba doma u skladu s Odlukom o organizaciji Sekretarijata PSBiH;
- h) obavljanje i drugih poslova koje mu domovi stavljaju u nadležnost i koji su utvrđeni poslovnica domova.

Odjeljak B. Predsjedavajući Doma

Član 26.

(Rotacija na dužnosti predsjedavajućeg i predsjedavanje sjednicama)

- (1) Predsjedavajući se automatski rotira na toj dužnosti, bez glasanja, svakih osam mjeseci, počevši od dana izbora predsjedavajućeg.
- (2) Ako predsjedavajući privremeno nije u mogućnosti prisustvovati sjednici Doma, dužnost predsjedavajućeg obavlja prvi zamjenik predsjedavajućeg. Ako je ovaj posljednji također privremeno odsutan, dužnost predsjedavajućeg obavlja drugi zamjenik predsjedavajućeg.

Član 27.
(Dužnosti predsjedavajućeg)

- (1) Predsjedavajući Doma:
 - a) predstavlja Dom;
 - b) učestvuje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Doma;
 - c) učestvuje u pripremi, saziva i predsjedava sjednicom Kolegija;
 - d) inicira raspravu o pitanjima iz nadležnosti Doma;
 - e) usmjerava raspravu, daje riječ učesnicima u raspravi i oduzima je prema ovom poslovniku;
 - f) ograničava trajanje rasprave u vezi s jednim ili više pitanja, ako je potrebno, kako bi se osiguralo razmatranje usvojenog dnevnog reda u cjelini;
 - g) preduzima sve potrebne mjere kako bi se osigurala mirna i uredna rasprava, uključujući i odgađanja za kraći vremenski period;
 - h) brine o primjeni ovog poslovnika;
 - i) zadužen je za primjenu principa javnosti rada Doma i komisija Doma;
 - j) brine o ostvarivanju prava i obavljanju dužnosti poslanika u okviru nadležnosti Doma;
 - k) potpisuje zakone i druge akte koje Dom usvoji;
 - l) izdaje uputstva sekretaru Doma u vezi s obavljanjem zadataka i dužnosti;
 - m) obavlja druge dužnosti u skladu s odlukama Doma.
- (2) U obavljanju pomenutih dužnosti, predsjedavajući se konsultira sa svojim zamjenicima.

Odjeljak C. Opće odredbe o komisijama Doma

Član 28. (Komisije)

Dom osniva stalne i privremene komisije Doma i zajedničke stalne ili privremene komisije oba doma.

Član 29. (Privremene komisije Doma)

- (1) Dom svojim zaključkom može, na prijedlog poslanika ili kluba poslanika, osnovati privremene komisije Doma:
 - a) za razmatranje izvršenja ili pripremu određenog akta ili pitanja;
 - b) istražne komisije.
- (2) Predlagač je dužan predložiti ciljeve i zadatke.
- (3) Zadaci i sastav komisije utvrđuju se zaključkom Doma.

Član 30. (Broj i struktura članova, predsjedavajući i angažiranje stručnjaka u komisijama)

- (1) Stalne komisije imaju devet članova, dok privremene komisije mogu imati do devet članova. Popunjavanje komisija proporcionalno je veličini klubova poslanika u Domu, od kojih su dvije trećine članova izabrane s teritorije Federacije BiH, a jedna trećina s teritorije Republike Srpske.
- (2) Komisije među svojim članovima biraju predsjedavajućeg, te prvog i drugog zamjenika predsjedavajućeg. Oni se biraju iz tri konstitutivna naroda.

- (3) Komisije mogu zatražiti povremenu pomoć stručnjaka s liste koju su potvrdila oba doma. Javni konkurs raspisuju i provode stručne službe Sekretarijata PSBiH (u daljnjem tekstu: Sekretarijat) na osnovu kriterija koje je utvrdila Zajednička komisija za administrativne poslove.
- (4) Zajednička komisija za administrativne poslove utvrđuje i predlaže Domu listu stručnjaka usaglašenu s nadležnim komisijama.

Član 31.
(Dužnosti komisija)

- (1) Komisije daju mišljenja, podnose prijedloge i izvještaje Domu i obavljaju druge dužnosti kako je propisano ovim poslovníkom. Komisije odlučuju i o pitanjima koja im Dom prenese u nadležnost, s tim što se na komisije ne može prenijeti nadležnost za usvajanje zakona.
- (2) Komisije jednom godišnje Domu podnose izvještaj o svom radu.

Član 32.
(Organizacija rada komisije)

Predsjedavajući komisije, u saradnji s njenim sekretarom, organizira rad komisije. On ima ista ovlaštenja i kompetencije kao predsjedavajući Doma, primijenjeno na postupke i rasprave u komisiji.

Član 33.
(Prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg komisije)

- (1) Prvi zamjenik predsjedavajućeg komisije zamjenjuje predsjedavajućeg komisije kad je ovaj spriječen da obavlja dužnost predsjedavajućeg. Ako je prvi zamjenik

predsjedavajućeg odsutan, dužnost predsjedavajućeg obavlja drugi zamjenik predsjedavajućeg.

- (2) Ako mjesto predsjedavajućeg komisije ili jednog od njegovih zamjenika ostane upražnjeno, komisija određuje jednog od svojih članova da privremeno popuni upražnjeno mjesto i o tome obavještava Dom.

Član 34.

(Sazivanje sjednica komisije)

- (1) Sjednicu komisije saziva predsjedavajući komisije na vlastitu inicijativu i na prijedlog Kolegija i Proširenog kolegija, zamjenika predsjedavajućeg te komisije ili najmanje jedne trećine članova komisije kao i u slučaju iz člana 33. stav (1) ovog poslovnika.
- (2) Predsjedavajući saziva sjednicu komisije pet dana prije njenog održavanja, osim ako ne postoje opravdani razlozi da se ona sazove u kraćem periodu. Poslaniku se na vrijeme dostavlja materijal koji je u vezi s dnevnim redom.
- (3) Ako predsjedavajući komisije ne sazove sjednicu kada se to od njega zatraži, sjednicu saziva jedan od njegovih zamjenika.
- (4) Sjednici komisije mogu prisustvovati predstavnici klubova poslanika koji nisu zastupljeni u komisiji, kao i stručnjaci za pojedine oblasti, bez prava odlučivanja.

Član 35.

(Donošenje odluka u komisijama)

Komisija odlučuje prostom većinom, uz uslov da je prisutna najmanje većina članova, osim konačnih odluka o kojima se ne izjašnjava Dom, kada komisija odlučuje prema proceduri utvrđenoj čl. 79. i 80.

ovog poslovnika, s tim što predsjedavajući te prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg nastoje postići saglasnost.

Član 36.

(Saradnja s drugim komisijama i tijelima)

- (1) Komisija saraduje s drugim komisijama Doma i odgovarajućim tijelima Doma naroda o pitanjima od zajedničkog interesa.
- (2) U obavljanju dužnosti iz svoje nadležnosti, komisija može saradivati s odgovarajućim tijelima Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, entitetskih parlamenata i drugim tijelima i institucijama na svim nivoima vlasti, kao i grupom građana.

Član 37.

(Metode rada komisije)

- (1) Komisija može:
 - a) provesti javna ili zatvorena saslušanja;
 - b) pozivati i saslušati svjedoke iz bilo koje institucije u Bosni i Hercegovini i može od njih zahtijevati da odgovore na sva pitanja i iznesu sve činjenice i informacije, kao i one koje predstavljaju državnu tajnu. Lažne ili netačne izjave date komisiji tretirat će se u skladu s pozitivnim zakonskim propisima;
 - c) zahtijevati izvještaje od bilo kojeg izabranog i imenovanog zvaničnika, službenika ili institucije;
 - d) zahtijevati pomoć revizora;
 - e) zatražiti pomoć nezavisnih stručnjaka van institucija u Bosni i Hercegovini.
- (2) Komisija može održati zajednička javna ili zatvorena saslušanja s drugom nadležnom komisijom.

Član 38.
(Potkomisija ili radna grupa)

Radi proučavanja određenih pitanja iz svoje nadležnosti, pripreme izvještaja ili zakona, komisija može osnovati potkomisiju ili radnu grupu i utvrditi nadležnost njenog rada.

Član 39.
(Procedure)

U slučajevima koji nisu posebno regulirani ovim poslovníkom, procedure u komisijama prate osnovne odredbe o zakonodavnim aktivnostima.

Odjeljak D. Stalne komisije Doma

Član 40.
(Stalne komisije)

Dom ima sljedeće stalne komisije:

- a) Ustavnuopravnu komisiju;
- b) Komisiju za vanjske poslove;
- c) Komisiju za vanjsku trgovinu i carine;
- d) Komisiju za finansije i budžet;
- e) Komisiju za saobraćaj i komunikacije;
- f) Komisiju za ostvarivanje ravnopravnosti spolova.

Član 41.
(Ustavnuopravna komisija)

- (1) Ustavnuopravna komisija:
 - a) prati provođenje Ustava BiH;

- b) razmatra pitanja značajna za ustavni poredak Bosne i Hercegovine i daje inicijativu za amandmane na Ustav BiH;
 - c) ispituje i dostavlja Domu mišljenja o prijedlozima amandmana na Ustav BiH;
 - d) provodi javnu raspravu o prijedlozima amandmana na Ustav BiH ili o prijedlozima zakona, te obavještava Dom o rezultatima javne rasprave;
 - e) razmatra prijedloge zakona koje Dom treba usvojiti, u vezi s njihovom usklađenošću s Ustavom BiH i pravnim sistemom, kao i vezi s pravnom obradom te Domu podnosi izvještaj s mišljenjem i prijedlozima, i pravno-tehničkim ispravkama očiglednih grešaka u tekstu;
 - f) razmatra pitanja zakonodavne metodologije i druga pitanja značajna za usklađenost pravno-tehničke obrade akata koje Dom treba usvojiti;
 - g) dostavlja mišljenja Ustavnom sudu BiH;
 - h) učestvuje u pripremi programa rada iz oblasti zakonodavne aktivnosti Doma;
 - i) utvrđuje, zajedno s odgovarajućom komisijom Doma naroda, prečišćeni tekst zakona i drugih propisa kada i ako ih za to ovlaste oba doma;
 - j) razmatra prijedloge za oduzimanje imuniteta i u vezi s tim predlaže odgovarajuće odluke Domu.
- (2) Komisija razmatra pitanja koja se odnose na: pravni sistem; izborni sistem; Vijeće ministara BiH; državne praznike; grb, zastavu i državnu himnu Bosne i Hercegovine, pečat Bosne i Hercegovine; državnu administraciju; provođenje međunarodnih i domaćih krivičnih zakona; te druga pitanja iz nadležnosti Doma koja nisu u nadležnosti drugih komisija.

Član 42.
(Komisija za vanjske poslove)

- (1) Komisija za vanjske poslove:
 - a) prati vođenje vanjske politike Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH;
 - b) razmatra pitanja saradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima i međunarodnom zajednicom;
 - c) razmatra pitanja međuparlamentarne saradnje s odgovarajućim komisijama parlamenata drugih zemalja;
 - d) razmatra pitanja saradnje s Vijećem Evrope, Interparlamentarnom unijom, Centralnoevropskom inicijativom i Organizacijom za evropsku sigurnost i saradnju, te drugim međunarodnim organizacijama;
 - e) razmatra pitanja rada institucija BiH, nadležnih za pitanja vanjskih poslova i međunarodnih odnosa;
 - f) razmatra aktivnosti stalnih ili privremenih delegacija PSBiH u međuparlamentarnim institucijama;
 - g) razmatra pitanja davanja i otkazivanja saglasnosti za ratifikaciju međunarodnih ugovora.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti međunarodnih i vanjskih poslova.

Član 43.
(Komisija za vanjsku trgovinu i carine)

- (1) Komisija za vanjsku trgovinu i carine razmatra pitanja koja se odnose na:
 - a) vanjskotrgovinsku politiku;
 - b) sporazume o međunarodnoj trgovini;
 - c) carinsku politiku;

- d) tarife, propise i zakone iz svoje oblasti;
 - e) međunarodne obaveze Bosne i Hercegovine;
 - f) odnose s međunarodnim trgovinskim institucijama.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti vanjske trgovine i carina.

Član 44.
(Komisija za finansije i budžet)

- (1) Komisija za finansije i budžet razmatra pitanja koja se odnose na:
- a) Centralnu banku BiH;
 - b) vanjski dug,
 - c) finansiranje institucija BiH;
 - d) fiskalnu i kreditnu politiku;
 - e) bankarstvo, osim politike bankarstva;
 - f) funkcioniranje finansijskih institucija na nivou Bosne i Hercegovine;
 - g) propise u oblasti finansija i budžeta,
 - h) razmatranje, izvršenje i nadzor izvršenja budžeta;
 - i) razmatranje odluka o zaduživanju, reprogramiranju dugova i drugim novčanim obavezama Bosne i Hercegovine;
 - j) izvještaje Ureda za reviziju institucija BiH.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti ekonomije, finansija i budžeta.

Član 45.
(Komisija za saobraćaj i komunikacije)

- (1) Komisija za saobraćaj i komunikacije razmatra pitanja koja se odnose na:

- a) putne isprave;
 - b) boravak i kretanje stranaca;
 - c) odnose s Interpolom;
 - d) uspostavljanje i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacija;
 - e) reguliranje međuentitetskog saobraćaja;
 - f) kontrolu zračnog saobraćaja;
 - g) kontrolu frekvencija.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti saobraćaja i komunikacija.

Član 46.

(Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova)

- (1) Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova razmatra pitanja koja se odnose na:
- a) pitanja u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini - posebno u vezi s unapređivanjem statusa žena u Bosni i Hercegovini;
 - b) podsticanje aktivnosti u institucijama BiH na provođenju Platforme za akciju Pekinške deklaracije (Četvrta svjetska konferencija o ženama 1995.) u 12 kritičkih sfera;
 - c) podsticanje i koordinaciju aktivnosti s entitetskim parlamentima na unapređivanju statusa žena i provođenju Platforme za akciju Pekinške deklaracije;
 - d) razmatranje predloženih zakona i drugih propisa sa stanovišta ravnopravnosti spolova i sprečavanja diskriminacije žena;
 - e) razmatranje prijedloga dokumenata i izvještaja institucija BiH koji se odnose na ostvarivanje ravnopravnosti spolova

- i provođenja Platforme za akciju Pekinške deklaracije u cjelini, odnosno po pojedinim oblastima;
- f) razmatranje pripreme za učešće delegacija Bosne i Hercegovine na međunarodnim skupovima kad se razmatra provođenje Pekinške deklaracije (UN, Pakt stabilnosti i sl.)
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja u vezi s ostvarivanjem ravnopravnosti spolova.

Odjeljak E. Opće odredbe o zajedničkim komisijama

Član 47. (Zajedničke komisije)

- (1) Zajedničke komisije domovima daju svoja mišljenja, podnose prijedloge i izvještaje i obavljaju druge poslove kako je propisano poslovnica oba doma. Zajedničke komisije odlučuju i o pitanjima koja im domovi prenesu u nadležnost, s tim što se na zajedničke komisije ne može prenijeti nadležnost za usvajanje zakona.
- (2) Domovi svojim zaključkom mogu, na prijedlog poslanika, delegata i klubova poslanika i delegata, osnovati privremene zajedničke komisije, radi praćenja, razmatranja i istraživanja specifičnih pitanja, kao i za pripremu i prezentiranje prijedloga za usvajanje zakona ili drugih akata iz nadležnosti oba doma.

Član 48. (Broj i struktura članova, predsjedavajući i angažiranje stručnjaka u zajedničkim komisijama)

- (1) Zajednička komisija ima 12 članova, od kojih se šest bira iz Doma a šest iz Doma naroda, s tim da se dvije trećine članova biraju s teritorije Federacije BiH, a jedna trećina s teritorije Republike Srpske.

- (2) Prvu sjednicu zajedničke komisije sazivaju predsjedavajući oba doma.
- (3) Zajednička komisija među svojim članovima bira predsjedavajućeg, te prvog i drugog zamjenika predsjedavajućeg, koji se biraju iz reda tri konstitutivna naroda. Predsjedavajući i prvi zamjenik predsjedavajućeg ne mogu biti članovi istog doma.
- (4) Zajedničke komisije mogu zatražiti povremenu pomoć stručnjaka, u skladu s članom 30. stav (3) Poslovnika.

Član 49.

(Definicija kvoruma i način donošenja odluka u zajedničkim komisijama)

- (1) Kvorum za rad komisije čini sedam članova komisije, od čega je najmanje polovina članova komisije iz svakog doma, uz uslov da ta većina obuhvata najmanje po jednog predstavnika svakog konstitutivnog naroda iz Doma naroda.
- (2) Zajednička komisija odlučuje prostom većinom, uz uslov da ona obuhvata najmanje jednu trećinu članova svakog doma i po jednog predstavnika svakog konstitutivnog naroda. Izuzetno od ove odredbe, Zajednička komisija za administrativne poslove, kada donosi konačne odluke, primjenjuje odredbu člana 79. Poslovnika, gdje je neophodna propisana entitetska većina, s tim da predsjedavajući te prvi i drugi zamjenik predsjedavajućeg nastoje postići saglasnost.

Član 50.

(Izveštaji zajedničkih komisija)

Zajedničke komisije podnose izvještaj o svom radu po potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Član 51.
**(Struktura članstva i predsjedavajućih
zajedničkih komisija po domovima)**

U zajedničkim komisijama domovi imaju jednu polovinu, a najmanje jednu trećinu predsjedavajućih.

Član 52.
(Primjena odredbi poslovnika domova na zajedničke komisije)

Zajednička komisija primjenjuje u svom radu ostale opće odredbe poslovnika domova o radu komisija.

Odjeljak F. Stalne zajedničke komisije

Član 53.
(Stalne zajedničke komisije)

Domovi imaju sljedeće stalne zajedničke komisije:

- a) Zajedničku komisiju za odbranu i sigurnost BiH;
- b) Zajedničku sigurnosno-obavještajnu komisiju za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH;
- c) Zajedničku komisiju za ekonomske reforme i razvoj;
- d) Zajedničku komisiju za evropske integracije,
- e) Zajedničku komisiju za administrativne poslove;
- f) Zajedničku komisiju za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku.

Član 54.
(Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH)

- (1) Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH:
 - a) razmatra i prati provođenje sigurnosne i odbrambene politike Bosne i Hercegovine;

- b) prati rad i razmatra izvještaje Stalnog komiteta za vojna pitanja, Ministarstva odbrane BiH, Ministarstva sigurnosti BiH i drugih izvršnih tijela koja se bave pitanjima iz oblasti sigurnosti i odbrane, i o tome izvještava PSBiH, s posebnim osvrtom na izvještaje, kratkoročne i dugoročne planove u vezi sa strukturom Oružanih snaga BiH, kadrovskom politikom i regrutiranjem, plaćama i naknadama, obrazovanjem i obukom pripadnika Oružanih snaga BiH, profesionalnim ponašanjem i etičkim standardima za civilno i vojno osoblje, opremanjem vojske, radom vojne industrije, nabavkom sredstava i uvozom i izvozom oružja i vojne opreme, materijalnom pomoći i ugovorima sa stranim firmama koje pružaju usluge odbrambenim institucijama na komercijalnoj osnovi, borbenom gotovosti, vojnim vježbama i operacijama uključujući izvršenje međunarodnih obaveza i međunarodne operacije podrške miru;
- c) razmatra zakone i amandmane na zakone iz nadležnosti Komisije;
- d) razmatra i dostavlja mišljenja i preporuke, izmjene i dopune na prijedlog budžeta za odbranu;
- e) razmatra izvještaje o izvršenju budžeta za odbranu, kao i izvještaje o reviziji institucija iz oblasti odbrambene i sigurnosne politike BiH;
- f) razmatra pitanja saradnje Bosne i Hercegovine s Ujedinjenim narodima, Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi, NATO-om, Paktom stabilnosti Jugoistočne Evrope i drugim organizacijama i zemljama u oblasti sigurnosti i odbrane;
- g) razmatra aktivnosti stalnih i privremenih delegacija Bosne i Hercegovine u međunarodnim i međuparlamentarnim institucijama iz oblasti sigurnosti i odbrane;

- h) razmatra i dostavlja mišljenja PSBiH o ratifikaciji i provođenju međunarodnih ugovora iz oblasti sigurnosti i odbrane;
 - i) ostvaruje saradnju s nadležnim parlamentarnim komisijama entiteta Bosne i Hercegovine, drugih država, kao i s međunarodnim organizacijama i drugim tijelima iz oblasti odbrane.
- (2) Zajednička komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Član 55.

(Zajednička sigurnosno - obavještajna komisija za nadzor nad radom Obavještajno - sigurnosne agencije BiH)

- (1) Zajednička sigurnosno - obavještajna komisija za nadzor nad radom Obavještajno - sigurnosne agencije BiH:
- a) nadzire zakonitost rada Agencije;
 - b) raspravlja i daje mišljenja o imenovanju generalnog direktora i zamjenika generalnog direktora;
 - c) razmatra izvještaje predsjedavajućeg o pitanjima iz njegove nadležnosti, uključujući mjere preduzete radi rješavanja svih problema u Agenciji utvrđenih prilikom provođenja inspekcijske kontrole, revizije ili istrage;
 - d) razmatra izvještaje generalnog direktora o radu i troškovima Agencije, te posebno analizira način trošenja budžetskih sredstava;
 - e) daje mišljenja o detaljnom prijedlogu budžeta Agencije;
 - f) razmatra izvještaje glavnog inspektora;
 - g) zahtijeva od zaposlenih u Agenciji da, uz pomoć predsjedavajućeg, osiguraju stručne savjete kada je to potrebno radi provođenja nadzora;

- h) provodi istrage o radu Agencije.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti rada Agencije u skladu sa Zakonom o Obavještajno - sigurnosnoj agenciji BiH, kao i drugim posebnim zakonima iz kojih proističe odgovarajuća nadležnost.

Član 56.

(Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj)

- (1) Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj razmatra pitanja koja se odnose na:
- a) ekonomske reforme koje su u nadležnosti institucija BiH;
 - b) prijedloge reformi ili inicijative za izmjene zakona koje će Komisiji dostavljati: predstavnici građanskog društva, odnosno udruženja privrednika, unije poslodavaca, sindikata, agencija za regionalni razvoj, udruženja građana ili drugih nevladinih interesnih grupa;
 - c) monetarnu politiku;
 - d) politiku vanjskog zaduživanja;
 - e) odnose s međunarodnim finansijskim institucijama;
 - f) politiku i program rekonstrukcije i razvoja Bosne i Hercegovine;
 - g) definiranje mjera ekonomske politike;
 - h) fiskalnu i kreditnu politiku Bosne i Hercegovine;
 - i) politiku bankarstva;
 - j) statistiku, mjere i standarde.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti ekonomskih reformi, rekonstrukcije i razvoja.

Član 57.

(Zajednička komisija za evropske integracije)

- (1) Zajednička komisija za evropske integracije razmatra pitanja koja se odnose na:
 - a) raspravljanje općih pitanja koja su u vezi s evropskim integracijama;
 - b) praćenje izvršavanja prava i obaveza Bosne i Hercegovine proizašlih iz međunarodnih ugovora koji se odnose na Vijeće Evrope;
 - c) koordiniranje rada matičnih radnih tijela u vezi s evropskim integracijama i dostavljanje mišljenja, preporuka i upozorenja tim tijelima;
 - d) analiziranje posljedica integracijske strategije za Bosnu i Hercegovinu i priprema sveobuhvatnih izvještaja;
 - e) nadziranje izrade studije izvodljivosti i praćenje provođenja pretprijetne (Proces stabilizacije i pridruživanja) i pristupne strategije Bosne i Hercegovine;
 - f) nadziranje provođenja usklađivanja zakona Bosne i Hercegovine s *acquis communautaire* (pozitivnom legislativom EU) kada Komisija stekne uslove za to;
 - g) saradivanje s institucijama u Bosni i Hercegovini (posebno s Direkcijom za evropske integracije BiH), institucijama EU i drugih zemalja u vezi s pitanjima integracije;
 - h) organiziranje prezentacije javnog mišljenja o pitanjima integracije;
 - i) prikupljanje, pohranjivanje i sistematsko prezentiranje članovima Komisije informacija u vezi s EU;
 - j) nadziranje korištenja dodijeljenih sredstava EU;
 - k) obavljanje drugih poslova u vezi s evropskim pitanjima koja ne spadaju u nadležnost ostalih radnih tijela;

- l) održavanje javnog saslušanja u vezi s pitanjima evropskih integracija radi prikupljanja mišljenja i stavova predstavnika civilnog društva, nevladinih organizacija, intelektualaca, kao i vladinih i nevladinih eksperata u određenim oblastima.
- (2) Zajednička komisija razmatra i druga pitanja u vezi s evropskim integracijama.

Član 58.

(Zajednička komisija za administrativne poslove)

- (1) Zajednička komisija za administrativne poslove:
 - a) usvaja akte koji reguliraju visinu plaća i naknada za sve zaposlene u PSBiH;
 - b) usvaja akte koji reguliraju visinu naknada za specifične materijalne troškove zaposlenih u PSBiH, donosi pojedinačne akte o plaćama i naknadama materijalnih i drugih troškova, naknadama i dnevnica za angažiranje stručnjaka i svjedoka, kao i naknadama određenih materijalnih troškova savjetnika;
 - c) u saradnji s nadležnim tijelima oba doma, prati i razmatra izvještaje o izvršenju budžeta PSBiH i o tome obavještava domove te donosi sve akte PSBiH kojima se regulira trošenje, odnosno korištenje sredstava utvrđenih budžetom PSBiH;
 - d) obavlja aktivnosti u vezi s nekretninama u vlasništvu PSBiH, a posebno o korištenju stanova za zaposlene u PSBiH i raspolaganju stanovima; odlučuje o njihovoj dodjeli na korištenje, zamjeni i jednokratnom prijenosu prava korištenja, u skladu sa zakonom;
 - e) odlučuje o dodjeli privremenog smještaja zaposlenim u skladu sa zakonom i aktima PSBiH;

- f) daje saglasnost na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata, u skladu s Odlukom o organizaciji Sekretarijata koju donosi PSBiH;
 - g) daje prijedlog i mišljenje o promjeni organizacije Sekretarijata;
 - h) definira uslove za korištenje automobila u obavljanju službenih dužnosti;
 - i) na osnovu godišnjih izvještaja klubova o utrošku sredstava i iskazanih godišnjih potreba klubova, odlučuje i godišnje izvještava Dom o preraspodjeli finansijskih sredstava, prostorija, kao i administrativnih, tehničkih i drugih usluga za rad klubova;
 - j) utvrđuje kriterije za angažiranje stručnjaka i svjedoka za potrebe komisija i drugih radnih tijela Doma.
- (2) Komisija razmatra i druga administrativna pitanja iz nadležnosti domova, u skladu s poslovnica domova.

Član 59.

(Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku)

- (1) Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku razmatra pitanja koja se odnose na:
- a) ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, zagarantiranih Ustavom BiH i zakonodavstvom BiH, od državnih organa, javnih institucija i organizacija koje primjenjuju javna ovlaštenja, u slučajevima koje iznese Ombudsmen, građani i entiteti, te o tome obavještava domove;
 - b) državljanstvo;

- c) imigraciju, izbjeglice i azil;
- d) provođenje aneksa 6. i 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini;
- e) razvoj i probleme u realizaciji i zaštiti ljudskih prava i sloboda, te mjere za njihovu efikasniju zaštitu. Komisija neće razmatrati pitanja koja su u toku rješavanja na sudovima i druge sporove, osim ako se radi o neprihvatljivom kašnjenju u postupku ili evidentnoj zloupotrebi vlasti i samovolji na koju ukaže Ombudsmen;
- f) prijedloge koje dostave građani, uz obavještanje podnosioca o ishodu;
- g) peticije u vezi s povredama ljudskih prava i osnovnih sloboda, usvajajući odgovarajuće mjere i obavještavajući podnosioca i domove o usvojenim odlukama;
- h) saradnju s Komisijom za ljudska prava (predviđenom Aneksom 6.) i Komisijom za raseljena lica i izbjeglice (predviđenom Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir), kao i komisijama za ljudska prava u Parlamentu Federacije BiH i Narodnoj skupštini Republike Srpske;
- i) razmatranje pitanja u vezi s ostvarivanjem prava djeteta - posebno poboljšanjem statusa djeteta u Bosni i Hercegovini;
- j) podsticanje aktivnosti u institucijama BiH na provođenju Konvencije o pravima djeteta, kao i podsticanje i ostvarivanje saradnje s komisijama entitetskih parlamenata na poboljšanju statusa djeteta i provođenje Konvencije o pravima djeteta;
- k) razmatranje predloženih zakona i drugih propisa sa stanovišta prava djeteta i sprečavanje diskriminacije prava djeteta;

- l) razmatranje pitanja u vezi s ostvarivanjem prava mladih - posebno unapređenjem prava mladih u Bosni i Hercegovini;
 - m) podsticanje aktivnosti u institucijama BiH na usvajanju i provođenju najznačajnijih međunarodnih dokumenata o pitanju mladih;
 - n) razmatranje prijedloga dokumenata i izvještaja institucija BiH koji se odnose na prava djeteta i na pitanja mladih, te razmatranje priprema za učešće delegacija Bosne i Hercegovine na međunarodnim skupovima kada se razmatraju pitanja prava djeteta i pitanja mladih;
 - o) analiziranje izvještaja o provođenju Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH koje vrši Izborna komisija BiH;
 - p) upozoravanje izabраних званиčnika PSBiH i Vijeća ministara BiH na odredbe Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH radi njegove dosljedne primjene;
 - r) razmatranje sa Izbornom komisijom BiH mogućih slučajeva kršenja Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH izabраних званиčnika PSBiH i Vijeća ministara BiH;
 - s) pripremanje i utvrđivanje prijedloga kodeksa ponašanja za poslanike i delegate u PSBiH.
- (2) Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti ljudskih prava, prava djeteta, mladih, imigracije, izbjeglica, azila i etike.

POGLAVLJE IV. Sjednice Doma i zajedničke sjednice oba doma

Odjeljak A. Radni plan Doma

Član 60. (Orijentacioni radni plan)

- (1) Prošireni kolegij utvrđuje orijentacioni radni plan Doma za jednogodišnji period. Taj plan uključuje pitanja i rokove za njihovu raspravu na plenarnim sjednicama.
- (2) Radi izrade radnog plana, Prošireni kolegij zatražit će od Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, komisija i klubova poslanika da iznesu prijedloge i mišljenja u roku koji odredi Kolegij.
- (3) Imajući u vidu sve ove prijedloge i bilo koje drugo pitanje koje je već u postupku, sekretar Doma dostavlja Proširenom kolegiju prijedlog radnog plana na razmatranje. Kad usvoji radni plan, Prošireni kolegij ga dostavlja poslanicima i drugim tijelima navedenim u stavu (2) ovog člana.

Član 61. (Kalendar)

Prošireni kolegij utvrđuje kalendar za idući mjesec, uključujući datume ili sedmice u kojima su predviđene plenarne sjednice. Kalendar se dostavlja poslanicima, komisijama Doma, Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH.

Odjeljak B. Sazivanje sjednice, predlaganje i utvrđivanje dnevnog reda

Član 62.

(Sazivanje sjednice Doma)

- (1) Predsjedavajući, u dogovoru sa zamjenicima predsjedavajućeg, saziva sjednicu Doma i predlaže dnevni red poslanicima prema radnom planu.
- (2) Poziv za sjednicu Doma dostavlja se poslaniku deset dana prije dana održavanja planirane sjednice, osim ako ovim poslovnikom nije drugačije propisano. Dnevni red, materijal pripremljen za sjednicu i, ako je to slučaj, zapisnik prethodne sjednice dostavljaju se poslaniku s pozivom za sjednicu.
- (3) U hitnim slučajevima i na zahtjev najmanje deset poslanika, zamjenika predsjedavajućeg ili prema vlastitoj odluci, predsjedavajući može sazvati sjednicu u roku kraćem od deset dana. U tom slučaju, dnevni red sjednice može biti predložen za vrijeme njenog održavanja.

Član 63.

(Sazivanje sjednice Doma - zamjenik predsjedavajućeg)

- (1) Zamjenik predsjedavajućeg Doma saziva sjednicu ako je predsjedavajući spriječen da sazove sjednicu Doma.
- (2) Ako predsjedavajući Doma ne sazove sjednicu u roku iz člana 62. stav (3) ovog poslovnika, zamjenik predsjedavajućeg saziva sjednicu Doma najkasnije u roku od sedam dana.

Član 64.

(Obavezne tačke dnevnog reda)

- (1) Prošireni kolegij uvrštava u dnevni red prijedlog zakona s

mišljenjima iz čl. 105. stav (1), odnosno izvještajem iz člana 117., te svaku drugu tačku koja je obavezna, u skladu s ovim poslovníkom.

- (2) Obavezna tačka je ona koja je prošla proceduru u skladu s Poslovníkom.
- (3) Prošireni kolegij uvrštava u dnevni red i druga pitanja koja su ovlaštenu predlagáči dostavili Domu i koja spadaju u njegovu nadležnost.
- (4) Kolegij ne uvrštava u dnevni red druga pitanja iz stava (3) ovog člana, za koja nadležna komisija nije dostavila mišljenje.

Član 65.

(Predlaganje nove i izostavljanje neobavezne tačke dnevnog reda)

- (1) Na početku sjednice, poslanik kao i svaki ovlaštenu predlagáč ima pravo tražiti izostavljanje neobavezne tačke i predlaganje nove. Izostavljanje obaveznih tačaka iz člana 64. stav (1) ovog poslovníka nije dozvoljeno.
- (2) Poslanik ne može izlagati duže od tri minute ni elaborirati suštinu pitanja koje je predloženo kao tačka dnevnog reda, ako Kolegij, na zahtjev poslanika, ne odluči drugačije.

Član 66.

(Usvajanje dnevnog reda)

Ako nisu predložene izmjene dnevnog reda, smatra se da ga je Dom usvojio. U slučaju da su predložene izmjene dnevnog reda i nakon što poslanici izraze svoje stavove u vezi s tim prijedlogom, Dom glasa o svakoj predloženoj promjeni. Glasa se redoslijedom kojim su poslanici predlagali izmjene.

Odjeljak C. Definicija kvoruma, predsjedavanje i učešće u radu

Član 67. (Utvrđivanje kvoruma)

- (1) Na početku sjednice, i u svakom trenutku - na zahtjev klubova poslanika, predsjedavajući utvrđuje da li ima kvoruma i o tome obavještava Dom.
- (2) Kvorum čine 22 poslanika, uz uslov da je prisutna najmanje po jedna trećina poslanika iz svakog entiteta, osim ako za odlučivanje o pojedinim pitanjima Ustavom BiH i ovim poslovníkom nije drugačije određeno.
- (3) Ako se utvrdi da nema kvoruma, predsjedavajući određuje pauzu u trajanju do 60 minuta, tokom koje pokušava naći rješenje.

Član 68. (Prisustvo sjednicama članova Predsjedništva BiH, Vijeća ministara BiH, predlagača i zvaničnih gostiju)

- (1) Članovi Predsjedništva BiH mogu, a članovi Vijeća ministara BiH imaju pravo i dužnost učestvovati na sjednicama Doma.
- (2) U slučaju odsustva predlagača sa sjednice Doma, Dom može odlučiti da raspravu vodi i bez prisustva predlagača.
- (3) Zvanični gosti koje pozove predsjedavajući mogu učestvovati u radu sjednice u skladu s ovim poslovníkom.

Član 69. (Prijava za učešće u raspravi i dužina rasprave)

- (1) Svaki poslanik ili drugi učesnik sjednice Doma može govoriti

kad zatraži i dobije riječ od predsjedavajućeg, ali ne duže od 10 minuta.

- (2) Predlagač zakona ima pravo i obavezu da prije početka rasprave obrazloži prijedlog zakona u trajanju do 15 minuta.
- (3) Prijave za učešće u raspravi mogu se podnijeti do kraja rasprave.
- (4) Predsjedavajući daje riječ poslanicima redoslijedom kojim su se prijavili.

Član 70.

(Rasprava o povredi Poslovnika i korekcija citata)

- (1) Predsjedavajući daje riječ poslaniku koji želi govoriti o povredi Poslovnika ili o nepridržavanju utvrđenog dnevnog reda, nakon što je on zatraži. Iznošenje primjedbe u vezi s tim ne može trajati duže od tri minute, nakon čega predsjedavajući rješava ovo pitanje.
- (2) Poslanik može tražiti riječ kako bi korigirao citat koji je netačno naveden i koji može biti uzrok nesporazuma ili traži objašnjenje. Predsjedavajući daje riječ poslaniku nakon što lice čija je izjava prouzrokovala potrebu za objašnjenjem završi svoju diskusiju. U tom slučaju, poslanik se mora ograničiti na korekciju, odnosno objašnjenje, koje ne može trajati duže od tri minute.

Član 71.

(Odstupanje od dnevnog reda)

Poslanik ili drugi učesnik u raspravi može govoriti samo o pitanju koje se razmatra u skladu s utvrđenim dnevnim redom. Ako odstupi od dnevnog reda, predsjedavajući ga upozorava. Ako se i nakon ovog upozorenja ne bude pridržavao dnevnog reda, predsjedavajući mu uskraćuje pravo da govori.

Član 72.
(Učešće predsjedavajućeg u raspravi)

Ako želi učestvovati u raspravi, predsjedavajući napušta mjesto predsjedavajućeg i izlazi za govornicu. Za to vrijeme sjednicom predsjedava prvi zamjenik predsjedavajućeg.

Odjeljak D. Održavanje reda

Član 73.
(Održavanje reda za vrijeme sjednice)

- (1) Predsjedavajući održava red za vrijeme sjednice. Svi prisutni obavezni su se pridržavati njegovih uputstava i instrukcija.
- (2) Predsjedavajući može upozoriti poslanika koji svojim ponašanjem ili govorom za vrijeme sjednice ne poštuje red ili odredbe ovog poslovnika.
- (3) Poslaniku koji je tokom iste sjednice dva puta upozoren zbog nepoštivanja reda i odredbi ovog poslovnika uskraćuje se pravo da govori - ako i dalje bude ometao red i primjenu ovog poslovnika.
- (4) Predsjedavajući može, nakon konsultacija sa zamjenicima predsjedavajućeg, odlučiti da bilo ko od prisutnih napusti salu ako ne poštuje red.

Član 74.
(Prekid sjednice)

Ako predsjedavajući ocijeni da nije u stanju održavati red za vrijeme sjednice, on će, u dogovoru sa zamjenicima predsjedavajućeg, donijeti odluku da prekida sjednicu i da je nastavlja nakon što stvori neophodne uslove za nastavak rada. Prekid sjednice ne smije trajati duže od jednog sata.

Odjeljak E. Tok sjednice

Član 75. (Zapisnik)

- (1) Zapisnik sjednice predlaže se na usvajanje na sljedećoj sjednici.
- (2) Poslanik ima pravo dati primjedbe na zapisnik, ali ne duže od tri minute.
- (3) Odluke o opravdanosti primjedbi na zapisnik usvajaju se na sjednici bez rasprave. Ako su primjedbe usvojene, u zapisnik se unose odgovarajuće izmjene.
- (4) Zapisnik ili dio zapisnika na koji nisu iznesene primjedbe smatra se usvojenim.
- (5) Usvojeni zapisnik potpisuju predsjedavajući i sekretar Doma.

Član 76. (Rasprava o tačkama dnevnog reda)

- (1) Svaka tačka dnevnog reda razmatra se prije donošenja odluke o njoj, osim ako je ovim poslovnikom propisano da se odluka o određenom pitanju donosi bez rasprave.
- (2) Kad iz rasprave o tački dnevnog reda proistekne više prijedloga zaključaka o istom pitanju, predsjedavajući daje na glasanje prijedloge zaključaka redoslijedom predlaganja. Nakon što se prvo izjasni o prijedlozima poslanika, Dom glasa u cjelini o prijedlogu materijala koji razmatra.
- (3) Rasprava o izvještajima o ustavnim amandmanima, predloženim zakonima i drugim pitanjima sastoji se iz dva dijela: opće rasprave i rasprave o pojedinostima.

Član 77.
(Pauza)

- (1) Bilo koji klub poslanika ima pravo zatražiti pauzu do 30 minuta za svaku odgovarajuću tačku. Predsjedavajući je dužan odmah dati pauzu ako nije počelo glasanje.
- (2) Ako klub poslanika zatraži pauzu dužu od 30 minuta, predsjedavajući ovaj prijedlog stavlja na glasanje.

Odjeljak F. Donošenje odluka

Član 78.
(Neprenosivost glasa)

Glas svakog poslanika je ličan i ne može se prenositi.

Član 79.
(Donošenje odluka)

- (1) Odluke u Domu donose se većinom glasova poslanika koji su prisutni i glasaju. Suzdržani glasovi ubrajaju se u kvorum i ne dodaju se glasovima koji su "za", odnosno "protiv". Poslanici ulažu napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu poslanika s teritorije svakog entiteta, osim ako je drugačije predviđeno Ustavom BiH i ovim poslovníkom.
- (2) Ako se poslanik prilikom glasanja ne izjasni "za", "protiv" ili "suzdržan", a prisutan je u sali prilikom glasanja, smatra se "suzdržanim".
- (3) U svim slučajevima, broj prebrojanih glasova mora biti najmanje jednak kvorumu propisanom u članu 67. stav (2) ovog poslovníka, osim ako Ustavom BiH i ovim poslovníkom nije drugačije predviđeno.

Član 80.

(Procedure kada većina ne sadrži jednu trećinu glasova s teritorije svakog entiteta)

- (1) Ako većina glasova ne sadrži jednu trećinu glasova s teritorije svakog entiteta, predsjedavajući može odrediti pauzu u trajanju do 60 minuta, tokom koje Kolegij, u saradnji s predsjedavajućim klubova i nezavisnim poslanicima, pokušava naći rješenje.
- (2) Ako sporno pitanje nije riješeno nakon pauze iz stava (1) ovog člana, predsjedavajući saziva Kolegij, koji, radeći kao komisija, nastoji u roku od tri dana postići saglasnost.
- (3) Ako Kolegij uspije postići saglasnost, o tome se obavještava Dom, nakon čega se glasa u skladu s članom 79. Poslovnika.
- (4) Ako Kolegij ne uspije postići saglasnost ili ako postigne saglasnost novim rješenjem koje nije bilo predmet glasanja u Domu, odluku donosi većina od ukupnog broja poslanika koji su prisutni i koji glasaju, uz uslov da glasovi protiv ne sadrže dvije trećine ili više poslanika izabranih iz svakog entiteta.
- (5) U slučaju nedostatka kvoruma, ako nakon pauze predsjedavajući utvrdi ili glasanje pokaže da i dalje nema kvoruma, razmatrano pitanje odgađa se za narednu sjednicu.

Član 81.

(Načini glasanja)

Glasanje u Domu obavlja se:

- a) elektronski,
- b) podizanjem glasačkog kartona,
- c) prozivanjem.

Član 82.
(Elektronski sistem glasanja)

- (1) U Domu se koristi elektronski sistem glasanja, koji registrira i prikazuje ukupan broj glasova "za", broj glasova "protiv" i broj "suzdržanih" glasova. Na ekranu je prikazan glas svakog poslanika zelenom ("za"), crvenom ("protiv") i bijelom ("suzdržan") bojom, kao i sivom bojom prazna mjesta poslanika koji ne prisustvuju sjednici. Elektronski sistem glasanja registrira da li ima kvoruma i da li većina, ako postoji, sadrži najmanje jednu trećinu glasova poslanika s teritorije svakog entiteta. Nakon glasanja, na ekranu se vide rezultati.
- (2) Ako se glasanje provede nakon postupka traženja saglasnosti iz člana 80.st. (2) i (4) ovog poslovnika, elektronski sistem glasanja registrira i prikazuje ukupan broj glasova "za", glasova "protiv" i "suzdržanih" glasova, kao i da li glasovi protiv sadrže dvije trećine ili više glasova poslanika izabranih iz svakog entiteta.
- (3) Kada se glasa o amandmanima na Ustav BiH, odobravanju imenovanja predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH ili kada to traži jedna trećina poslanika u Domu, elektronski sistem glasanja registrira i način na koji je svaki poslanik glasao. Ova informacija javno se objavljuje. Elektronski sistem omogućava i tajno glasanje.
- (4) Sve informacije na ekranu ispisuju se na jezicima koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i odgovarajućim pismima.

Član 83.
(Glasanje podizanjem glasačkog kartona)

- (1) Ako elektronski sistem glasanja nije u funkciji ili na zahtjev jedne trećine poslanika u Domu, glasa se podizanjem ruke, odnosno glasačkog kartona.

- (2) Uz pomoć zamjenika predsjedavajućeg i sekretara Doma, predsjedavajući konstatira koliko je glasova "za", koliko "protiv" i koliko je "suzdržanih" uzimajući u obzir ispunjenje drugih zahtjeva iz člana 80. stav (1) ovog poslovnika.

Član 84. **(Glasanje prozivanjem)**

- (1) Glasanje prozivanjem primjenjuje se kada predsjedavajući, zamjenik predsjedavajućeg lično, ili na prijedlog predstavnika kluba poslanika, odnosno svakog poslanika, ocijene da je to neophodno kako bi se uklonile sumnje u regularnost rezultata glasanja.
- (2) U tom slučaju, sekretar Doma osigurava prozivanje poslanika pojedinačno. Svaki prozvani poslanik izjašnjava se "za", "protiv" ili "suzdržan". Prilikom prozivanja koristi se latinični - abecedni redoslijed ako je predsjedavajući Bošnjak ili Hrvat, a azbučni - ćirilčni redoslijed ako je predsjedavajući Srbin.

Član 85. **(Saopćavanje rezultata glasanja)**

Na kraju postupka glasanja predsjedavajući saopćava koliko je poslanika bilo "za", koliko "protiv" i koliko je "suzdržanih", te rezultate glasanja poslanika s teritorije svakog entiteta, kako je predviđeno članom IV.3.d) Ustava BiH, i proglašava konačnu odluku nakon glasanja.

Odjeljak G. Zapisnik i snimak rasprave

Član 86. **(Elementi zapisnika)**

- (1) Zapisnik sadrži podatke koji se odnose na: datum, mjesto i

vrijeme održavanja sjednice; razmatrana pitanja; imena i zvanične dužnosti učesnika u raspravama; rezultate glasanja i usvojene odluke.

- (2) Poslanik može zahtijevati da njegova primjedba u vezi s mogućim kršenjem Ustava BiH ili Poslovnika bude unesena u zapisnik.

Član 87.
(Objavljivanje zapisnika)

Zapisnici rasprava u Domu objavljuju se u cjelini.

Član 88.
(Tonsko snimanje sjednica i transkript)

- (1) Sjednice Doma tonski se snimaju, a mogu biti napravljene i kratke zabilješke, radi izrade konačnog transkripta sjednice.
- (2) Kolegij preciznije regulira način pripremanja, čuvanja, objavljivanja i distribucije zvaničnog transkripta.

Član 89.
(Autorizacija transkripta)

- (1) Poslanik može zatražiti transkript svog govora na autorizaciju. Od poslanika se očekuje da vrati autorizirani transkript. Prilikom autorizacije poslanik ne smije unositi značajnije izmjene u tekst i izostavljati izražene misli.
- (2) Ako poslanik ne dostavi ispravke u roku od 48 sati od trenutka kada mu je transkript dostavljen, on se smatra autoriziranim.

Odjeljak H. Javnost rada

Član 90.

(Javnost rada i pristup informacijama)

- (1) Dom radi javno i na vrijeme, u potpunosti i objektivno, obavještava javnost o svom radu. Pod istim uslovima Dom će, u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH, svim zainteresiranim osigurati pristup raspoloživim informacijama.
- (2) Kompletni zapisnici rasprava u Domu, zakonodavne kao i najznačajnije aktivnosti u vezi s radom Doma i komisija Doma dostupne su javnosti u elektronskoj formi, a u skladu s mogućnostima PSBiH, i u štampanom glasilu.
- (3) Izuzetak od navedenih informacija koje se objavljuju su informacije za koje se može očekivati da bi njihovo otkrivanje izazvalo štetu za legitimne ciljeve sljedećih kategorija :
 - a) vanjske politike, interesa odbrane i sigurnosti, kao i zaštite javne sigurnosti;
 - b) interesa monetarne politike;
 - c) sprečavanja kriminala i svakog otkrivanja kriminala;
 - d) zaštite postupka donošenja odluke javnog organa u davanju mišljenja, savjeta ili preporuka javnog organa, zaposlenog lica u javnom organu, ili svakog lica koje obavlja aktivnost za ili u ime javnog organa, a ne obuhvata činjenične, statističke, naučne ili tehničke informacije;
 - e) druge izuzetke utvrđene Zakonom o slobodi pristupa informacijama u BiH;
- (4) Dom objavljuje traženu informaciju bez obzira na utvrđeni izuzetak u smislu stava (3) ovog člana, ako je to opravdano

javnim interesom, i uzima u obzir svaku korist i štetu koje mogu prosteći iz toga, o čemu odlučuje Prošireni kolegij.

Član 91.
(Objavljivanje akata i usvojenih prijedloga)

Prijedlozi i akti koje usvoji Dom mogu biti objavljeni u štampi i drugim sredstvima javnog informiranja.

Član 92.
(Pristup sjednicama)

- (1) Građanima i predstavnicima sredstava javnog informiranja osiguran je pristup sjednicama Doma u, za njih, posebno rezerviranom prostoru, kako je utvrdio Kolegij, u skladu s mogućnostima.
- (2) Sjednice komisija otvorene su za javnost, ako komisija drugačije ne odluči.
- (3) Sjednice ili dio sjednica na kojima se razmatraju pitanja iz člana 11. ovog poslovnika održavaju se bez prisustva predstavnika sredstava javnog informiranja i javnosti.

Član 93.
(Rezerviranje mjesta)

Osim mjesta rezerviranih za poslanike, odgovarajuća mjesta osigurana su za članove Predsjedništva BiH, članove Vijeća ministara BiH i zvanične goste.

Odjeljak I. Zajedničke sjednice oba doma

Član 94.

(Sazivanje i predsjedavanje)

- (1) Zajedničku sjednicu oba doma sazivaju predsjedavajući domova:
 - a) u svim prilikama, prema ocjeni Zajedničkog kolegija,
 - b) u svečanim prilikama,
 - c) u izuzetnim okolnostima, na zahtjev Predsjedništva BiH.
- (2) Zajedničkom sjednicom oba doma naizmjenično predsjedavaju predsjedavajući domova.

Član 95.

(Poziv i dnevni red)

- (1) Dnevni red zajedničke sjednice oba doma utvrđuje Zajednički kolegij.
- (2) Poziv za zajedničku sjednicu domova dostavlja se poslanicima i delegatima u rokovima utvrđenim poslovnicima domova.

Član 96.

(Donošenje odluka)

Prilikom donošenja odluka domovi se izjašnjavaju odvojeno i primjenjuju se odredbe poslovnika koje se odnose na odlučivanje u domu.

POGLAVLJE V. Aktivnosti Doma

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 97. (Rad Doma)

Dom radi u skladu sa Ustavom BiH, zakonom i odredbama ovog poslovnika.

Član 98. (Aktivnosti Doma)

Dom obavlja sljedeće aktivnosti:

- a) zakonodavnu,
- b) informativnu,
- c) kontrolnu,
- d) unutrašnju regulaciju.

Odjeljak B. Osnovni zakonodavni postupak: inicijativa

Član 99. (Ovlašteni predlagač)

Prijedlog zakona može podnijeti svaki poslanik, komisije Doma, zajedničke komisije, Dom naroda, kao i Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH, u okviru svojih nadležnosti.

Član 100. (Sadržaj prijedloga zakona)

- (1) Prijedlog zakona podnosi se u formi teksta prijedloga s članovima. Predlagač zakona dužan je prijedlog zakona istovremeno dostaviti u pisanoj i elektronskoj formi na jezicima

koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Izuzetno, kada je poslanik predlagač zakona, može dostaviti prijedlog zakona u pisanoj i elektronskoj formi na jednom od jezika koji je u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

- (2) Uz prijedlog zakona dostavlja se obrazloženje koje sadrži:
 - a) ustavni osnov za usvajanje zakona;
 - b) razloge za donošenje zakona;
 - c) principe na kojima je prijedlog zasnovan;
 - d) finansijska i druga sredstva neophodna za provođenje zakona;
 - e) mišljenja institucija i organizacija koje su konsultirane tokom izrade prijedloga;
 - f) bilo koje druge okolnosti koje bi Domu mogle pojasniti razloge za donošenje zakona.
- (3) Uz prijedlog izmjena i/ili dopuna zakona ili drugog akta prilažu se i odredbe, odnosno članovi koji se mijenjaju, odnosno dopunjavaju.

Član 101.

(Podnošenje prijedloga zakona)

- (1) Prijedlog zakona podnosi se predsjedavajućem koji ga odmah dostavlja Kolegiju.
- (2) Kolegij u roku od sedam dana odlučuje kojoj komisiji prijedlog zakona treba dostaviti i dostavlja ga Ustavnoj komisiji radi davanja mišljenja o usklađenosti sa Ustavom BiH i pravnim sistemom te nadležnoj komisiji radi davanja mišljenja o principima na kojima je zakon zasnovan. Istovremeno, Kolegij dostavlja prijedlog zakona poslanicima, Vijeću ministara BiH i Predsjedništvu BiH, kada oni nisu predlagači.

- (3) Sekretari domova u dogovoru daju prijedlog kolegijima oba doma radi određivanja nadležne zajedničke komisije, o čemu odlučuju kolegiji domova, u roku od sedam dana od dana dostavljanja prijedloga zakona i dostavljaju ga subjektima navedenim u stavu (2) ovog člana.
- (4) Ako se ne ispune rokovi iz st. (1) i (2) ovog člana, Kolegij je dužan obavijestiti Dom i predlagača zakona o razlozima kašnjenja i predložiti nove rokove. O opravdanosti navedenih razloga i prihvatanju novih rokova odlučuje Dom.
- (5) Ako je Dom dobio više prijedloga zakona koji reguliraju ista pitanja, Kolegij ih upućuje u proceduru u skladu sa stavom (2) ovog člana. Ako Vijeće ministara BiH nije predlagač zakona, Kolegij zakone upućuje Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja u roku od 20 dana. Kada Dom dobije mišljenje Vijeća ministara BiH o zakonu, zakon koji je dobio pozitivno mišljenje ima prioritet u daljnjoj proceduri pred Domom.
- (6) Kolegij poziva predlagače zakona iz stava (3) ovog člana da u roku od sedam dana učine napor kako bi usaglasili svoje prijedloge i jedan prijedlog zakona uputili u daljnu proceduru. Ako predlagači ne postignu saglasnost, u daljnu parlamentarnu proceduru upućuje se prijedlog zakona koji je prvi dostavljen Domu.
- (7) Ako Vijeće ministara BiH, u roku utvrđenom stavom (5) ovog člana, ne dostavi mišljenje, nastavlja se parlamentarna procedura po predloženim zakonima do završetka postupka pred Ustavnopravnom komisijom i nadležnom komisijom, saglasno stavu (6) ovog člana. Kada primi mišljenja Ustavnopravne komisije i nadležne komisije, u dnevni red sjednice Doma Kolegij uvrštava zakon koji je prvi dostavljen Domu. Do završetka postupka pred Domom o prvom zakonu, miruje postupak o ostalim predloženim zakonima.

Član 102.

(Predlagač zakona - poslanik ili komisija Doma)

- (1) Ako je predlagač zakona poslanik ili komisija Doma, a Kolegij utvrdi da je nadležna zajednička komisija, prijedlog zakona dostavlja se Zajedničkom kolegiju.
- (2) Nakon što Zajednički kolegij potvrdi da je nadležna zajednička komisija, prijedlog zakona dostavlja se ustavnopravnim komisijama domova.
- (3) Nakon što ustavnopravne komisije daju svoje mišljenje, nastavlja se procedura pred zajedničkom komisijom u skladu s poslovnicima domova.

Odjeljak C. Osnovni zakonodavni postupak - komisijska faza - Postupak u Ustavnopravnoj komisiji i nadležnoj komisiji - prva faza

Član 103.

(Usaglašenost prijedloga zakona sa Ustavom BiH)

Ustavnopravna komisija, nakon razmatranja usaglašenosti prijedloga zakona sa Ustavom BiH i pravnim sistemom, dostavlja mišljenje predsjedavajućem Doma u roku od 15 dana nakon što je primila prijedlog zakona.

Član 104.

(Prva faza pred nadležnom komisijom)

Nadležna komisija, razmatrajući prijedlog zakona u prvoj fazi, dostavlja mišljenje o principima predloženog zakona predsjedavajućem Doma u roku od 15 dana nakon što je primila prijedlog zakona, koji predsjedavajući upućuje Domu.

Član 105.

(Uvrštavanje u dnevni red sjednice Doma)

- (1) Kad primi mišljenja Ustavnopravne komisije i nadležne komisije, dostavljena od predsjedavajućeg Doma, Kolegij uvrštava prijedlog zakona u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.
- (2) Ako je predlagač zakona poslanik ili komisija Doma, Kolegij mišljenje zajedničke komisije dostavlja Domu naroda s prijedlogom zakona, koji će s procedurom sačekati završetak postupka po prijedlogu zakona u Domu.

Odjeljak D. Osnovni zakonodavni postupak Plenarna faza - prvo čitanje

Član 106.

(Opća rasprava, principi, neophodnost donošenja i usaglašenost sa Ustavom BiH)

- (1) Rasprava u Domu počinje prvim čitanjem koje se tiče principa na kojima je prijedlog zakona zasnovan i neophodnosti donošenja zakona, prema mišljenjima Ustavnopravne komisije i nadležne komisije iz prve faze razmatranja.
- (2) Predlagač ima pravo povući prijedlog zakona do zaključenja rasprave o prijedlogu zakona u prvom čitanju.
- (3) Rasprava u prvom čitanju završava se usvajanjem ili odbijanjem prijedloga zakona u prvom čitanju.
- (4) Ako ocijeni da se radi o zakonu manjeg stepena složenosti, Dom može odlučiti da prijedlog zakona razmatra i u drugom čitanju, bez razmatranja u nadležnoj komisiji - druga faza.

Član 107.

(Rasprava u Domu kada je prvi izvještaj nadležne ili Ustavnopravne komisije negativan)

- (1) Kada Kolegij primi mišljenja Ustavnopravne komisije i nadležne komisije o prijedlogu zakona iz kojeg proizilazi da komisija nije utvrdila usklađenost sa Ustavom BiH i pravnim sistemom, odnosno nije prihvatila principe predloženog zakona, u kojem je komisija obavezna obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij uvrštava prijedlog zakona s mišljenjima komisija u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.
- (2) Ako Dom prihvati mišljenja Ustavnopravne ili nadležne komisije iz stava (1) ovog člana, predloženi zakon smatra se odbijenim.
- (3) Ako ne prihvati mišljenja komisija iz stava (1) ovog člana, Dom traži da komisije izrade novo mišljenje zasnovano na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji Dom odredi.

Odjeljak E. Osnovni zakonodavni postupak - Postupak u nadležnoj komisiji - druga faza

Član 108.

(Prisustvo predlagača sjednicama nadležne komisije)

- (1) Predlagač zakona ili ovlaštenu predstavnik predlagača prisustvuje sjednici komisije. Predstavnik Vijeća ministara BiH može učestvovati u radu komisije i onda kada Vijeće ministara BiH nije predlagač.
- (2) Ako predlagač ili ovlaštenu predstavnik predlagača ne prisustvuje sjednici komisije, a ona utvrdi da je prisustvo

predlagača ili ovlaštenog predstavnika predlagača potrebno, komisija može odgoditi raspravu o tom pitanju i obavijestiti o tome predlagača te tražiti od njega da prisustvuje narednoj sjednici. Ako predlagač ili njegov ovlašteni predstavnik po pozivu ne prisustvuje ni narednoj sjednici, smatra se da je odustao od prijedloga, o čemu komisija obavještava predsjedavajućeg Doma.

Član 109. **(Podnošenje amandmana)**

- (1) Poslanik, klub poslanika, nenadležna komisija, predlagač zakona i Vijeće ministara BiH mogu dostaviti amandmane u pisanoj formi u roku od 15 dana od dana završetka rasprave o prijedlogu zakona u prvom čitanju.
- (2) Nakon što rasprava počne, osim amandmana iz stava (1) ovog člana, predsjedavajući, u konsultaciji sa zamjenicima predsjedavajućeg komisije, odobrava raspravu o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:
 - a) kada se odnose na nove aspekte; ili
 - b) kada nastoje usaglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.
- (3) Kada je za razmatranje prijedloga zakona nadležna zajednička komisija, i svaki delegat može dostaviti amandmane, u skladu sa stavom (1) ovog člana.

Član 110. **(Postupak u nadležnoj komisiji)**

- (1) Postupak u komisiji počinje raspravom o prijedlogu zakona i o podnesenim amandmanima.

- (2) Nakon rasprave komisija glasa o predloženim amandmanima slijedeći redosljed članova na koji se odnose. U slučaju izuzetno velikog broja amandmana, predsjedavajući može narediti drugi način rasprave, osiguravajući da se sva politička mišljenja mogu korektno izraziti.
- (3) O amandmanima koji se odnose na isti član raspravlja se i glasa, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu člana, o čemu odlučuje predsjedavajući.
- (4) Nakon završetka glasanja o svim predloženim amandmanima, glasa se o prijedlogu zakona s prihvaćenim amandmanima.

Član 111.

(Izveštaj nadležne komisije)

- (1) Nadležna komisija dužna je Domu dostaviti izvještaj u roku od 20 dana od dana usvajanja prijedloga zakona u prvom čitanju.
- (2) Kada je nadležna zajednička komisija, ona je dužna dostaviti izvještaj u roku od 30 dana od dana kada je prijedlog zakona usvojen u prvom čitanju na sjednici doma koji je posljednji razmatrao zakon.
- (3) Izvještaj nadležne komisije sadrži izvještaj o prijedlogu zakona i usvojene amandmane koji su postali sastavni dio prijedloga zakona.

Član 112.

(Negativan izvještaj nadležne komisije o zakonu u cjelini)

- (1) Kada Kolegij primi izvještaj nadležne komisije o prijedlogu zakona iz kojeg proizilazi da komisija nije prihvatila prijedlog zakona u cjelini, u kojem je komisija obavezna obrazložiti razloge odbijanja, Kolegij uvrštava prijedlog zakona sa izvještajem komisije u dnevni red sjednice Doma, koja će biti održana u roku od 7 do 15 dana.

- (2) Ako Dom prihvati izvještaj nadležne komisije iz stava (1) ovog člana, predloženi zakon smatra se odbijenim.
- (3) Ako ne prihvati izvještaj, Dom od nadležne komisije traži da izradi novi izvještaj zasnovan na novim smjernicama koje utvrdi Dom i u roku koji Dom odredi.

Član 113.
(Izjestilac nadležne komisije)

Komisija među svojim članovima imenuje izvjestioca koji podnosi izvještaj iz člana 111. ovog poslovnika. Izjestilac brani stav komisije na plenarnoj sjednici.

Član 114.
(Javna rasprava)

- (1) Prije stupanja u postupak iz člana 110. ovog poslovnika, komisija može odlučiti da otvori javnu raspravu o predloženom zakonu koja bi uključivala zainteresirana tijela, stručne institucije i pojedince.
- (2) Javna rasprava neće trajati duže od 15 dana. U slučaju da se javna rasprava provede, rok utvrđen članom 111. ovog poslovnika produžava se za 15 dana.

Član 115.
(Mišljenja učesnika javne rasprave)

Pozvani pojedinci i predstavnici tijela i institucija iznose svoje mišljenje o pitanjima u vezi s predloženim zakonom, ako to komisija bude tražila. Nakon završene rasprave, zaključkom komisije, oni mogu priložiti tražene radove i druge materijale podnesene tokom saslušanja.

Član 116.
(Rezultati javne rasprave)

Komisija uključuje u svoj izvještaj zaključke i rezultate javnog saslušanja i u aneksu prilaže radove i materijale podnesene tokom saslušanja. Ako postoji, prilaže se i transkript saslušanja.

Odjeljak F. Osnovni zakonodavni postupak
- Plenarna faza - drugo čitanje

Član 117.
(Postupak sa izvještajem nadležne komisije)

Kad primi izvještaj nadležne komisije, predsjedavajući Doma izvještaj dostavlja poslanicima i u roku od 15 dana saziva plenarnu sjednicu Doma, na kojoj počinje rasprava o prijedlogu zakona u drugom čitanju.

Član 118.
(Amandmani u plenarnoj fazi)

- (1) Poslanici i klubovi poslanika mogu predlagati amandmane koji osporavaju amandmane koje je komisija usvojila. Ovi amandmani dostavljaju se najkasnije 24 sata prije početka plenarne sjednice.
- (2) U istom roku ovlašteni predlagači amandmana iz čl. 109. stav (1) mogu predložiti amandmane u pisanoj formi koje žele ponovo braniti u plenarnoj fazi, nakon što nisu bili uspješno odbranjeni u komisiji.
- (3) Nakon što rasprava počne, osim amandmana iz st. (1) i (2) ovog člana, predsjedavajući, u konsultaciji sa zamjenicima predsjedavajućeg, odobrava raspravu o novim amandmanima samo u sljedećim slučajevima:

- a) kada se odnose na nove aspekte; ili
- b) kada nastoje usaglasiti dva ili više prijedloga o kojima se vodi rasprava.

Član 119.
(Drugo čitanje)

- (1) Drugo čitanje sastoji se od rasprave i glasanja o predloženim amandmanima, slijedeći redosljed članova na koje se odnose. U slučaju da postoji izuzetno veliki broj amandmana, predsjedavajući može odrediti drugi način rasprave, osiguravajući da se sva politička mišljenja mogu korektno izraziti.
- (2) O predloženim amandmanima koji se odnose na isti član raspravlja se i glasa, počevši od onih koji podrazumijevaju veću izmjenu člana, o čemu odlučuje predsjedavajući.
- (3) Predlagač zakona, izvjestilac i predstavnik Vijeća ministara BiH dobivaju riječ kad god zatraže, u skladu s instrukcijama predsjedavajućeg.
- (4) Nakon što se glasalo o svim predloženim amandmanima, glasa se o prijedlogu zakona u njegovom konačnom tekstu.

Član 120.
(Neusklađenost i pravno-tehničke greške)

Za vrijeme rasprave iz člana 119. stav (2) ovog poslovnika Dom može ocijeniti da usvojeni amandmani prouzrokuju unutrašnji nesklad ili sadrže pravno-tehničke greške. U tom slučaju takvi amandmani ili članovi upućuju se nadležnoj komisiji, koja ih razmatra i mijenja te predlaže usklađeni tekst zakona.

Odjeljak G. Osnovni zakonodavni postupak
- Odnosi između domova -

Član 121.
(Donošenje zakona)

Prijedlog zakona smatra se donesenim kada ga oba doma usvoje u identičnom tekstu.

Član 122.
(Zajednička komisija za usaglašavanje)

- (1) Kada se prijedlog zakona usvoji prvo u Domu, predsjedavajući ga dostavlja Domu naroda u roku od tri dana.
- (2) Ako tekst koji donesu oba doma nije identičan, predsjedavajući izvještava Dom naroda, kako bi se osnovala zajednička komisija.
- (3) Prvu sjednicu zajedničke komisije sazivaju sekretari oba doma.

Član 123.
(Usaglašavanje)

- (1) Zajednička komisija ima šest članova, po tri iz svakog doma.
- (2) Zajednička komisija nastoji postići sporazum o identičnom tekstu. Za postizanje sporazuma neophodna je većina glasova svih članova zajedničke komisije i u toj većini zastupljenost sva tri konstitutivna naroda, kao i većina iz svakog doma.
- (3) Ako jedan od domova ne usvoji izvještaj zajedničke komisije, prijedlog zakona smatra se odbijenim.
- (4) Ako oba doma ne usvoje negativan izvještaj zajedničke komisije, prijedlog zakona dostavlja se zajedničkoj komisiji radi izrade novog izvještaja, u skladu sa smjernicama domova.

Član 124.
(Usvajanje u identičnom tekstu)

Ako Dom usvoji prijedlog zakona u identičnom tekstu kao što je usvojen u Domu naroda, prijedlog zakona smatra se donesenim. Predsjedavajući preduzima potrebne mjere za njegovo objavljivanje.

Član 125.
(Izvorni tekst zakona)

- (1) Sekretar Doma, u saradnji sa sekretarom Doma naroda, odgovoran je za izradu izvornog teksta zakona, stavljanje pečata, a brine i za druge radnje, u skladu sa zakonom.
- (2) Sekretar Doma odgovoran je za izradu izvornog teksta akata Doma i stavljanje pečata, a brine i za druge radnje, u skladu sa zakonom.

Odjeljak H. Skraćeni postupak

Član 126.
(Skraćeni postupak)

- (1) Kada podnosi prijedlog zakona, predlagač može zatražiti da se prijedlog zakona razmatra po skraćenom postupku. U tom slučaju on je obavezan posebno obrazložiti razloge koji opravdavaju skraćivanje postupka.
- (2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. O zahtjevu Dom odlučuje nakon rasprave.
- (3) Ako Dom prihvati da razmatra prijedlog zakona po skraćenom postupku, svi rokovi iz redovnog zakonodavnog postupka, propisani čl. 103., 104., 105., 111., 114. i 117., skraćuju se na pola.

- (4) Kada se prijedlog zakona razmatra u skraćenom postupku, Kolegij može dodatno ograničiti trajanje rasprave te ograničiti koliko puta poslanik može dobiti riječ.
- (5) Ako Dom ne prihvati zahtjev, prijedlog zakona razmatra se u skladu s općim pravilima.

Odjeljak I. Hitni postupak

Član 127. (Hitni postupak)

- (1) Kada podnosi prijedlog zakona visokog stepena hitnosti ili prijedlog zakona koji nije tako složen da se samo može usvojiti ili odbaciti u potpunosti, predlagač može u pisanoj formi zatražiti od Doma da ga razmotri u jednom čitanju.
- (2) Zahtjev iz stava (1) ovog člana razmatra se na sljedećoj sjednici Doma. Dom odlučuje o zahtjevu nakon rasprave.
- (3) Kada se o ovom zahtjevu obavi odgovarajuća rasprava, glasa se. Ako se usvoji, Dom nastavlja raspravu i glasa o prijedlogu zakona. Amandmani na zakon se ne podnose.
- (4) Ako Dom ne prihvati zahtjev predlagača za razmatranje prijedloga zakona po hitnom postupku, Dom odlučuje da li će zakon razmatrati po članu 126. ili u skladu s općim pravilima.

Odjeljak J. Budžet i izvještaj o izvršenju budžeta institucija BiH

Član 128. (Budžet)

- (1) Predsjedništvo BiH, na preporuku Vijeća ministara BiH, prije

15. oktobra tekuće godine podnosi prijedlog zakona koji sadrži budžet institucija BiH za sljedeću godinu (u daljnjem tekstu: budžet).

- (2) Prilikom donošenja budžeta primjenjuju se odredbe koje reguliraju osnovni zakonodavni postupak. Međutim, Kolegij skraćuje rokove i usvaja sve druge potrebne mjere za donošenje budžeta i prosljeđuje ga Domu naroda najkasnije do 15. novembra tekuće godine.

Član 129.

(Izmjene i dopune budžeta)

Budžet može biti mijenjan na način i po postupku propisanom za njegovo donošenje.

Član 130.

(Izvještaj o izvršenju budžeta)

- (1) Predsjedništvo BiH, prema prijedlogu Vijeća ministara BiH, podnosi izvještaj o izvršenju budžeta institucija BiH za prethodnu godinu, dostavljajući podatke o ostvarenim prihodima i rashodima u budžetskoj godini.
- (2) Brojevi sadržani u izvještaju nisu podložni amandmanima. Ako Dom posumnja u tačnost brojeva, on može zatražiti neophodna objašnjenja ili korekcije od Vijeća ministara BiH.

Odjeljak K. Ovlaštenje za ratifikaciju međunarodnih ugovora i otkazivanje ugovora

Član 131.

(Zahtjev za ratifikaciju ili otkazivanje ugovora)

- (1) Predsjedništvo BiH, a u skladu sa Ustavom BiH i zakonom, podnosi Domu zahtjev za davanje saglasnosti za ratificiranje ili

otkazivanje ratificiranih međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija.

- (2) Tekst međunarodnih ugovora, sporazuma i konvencija nije podložan amandmanima.

Odjeljak L. Amandmani na Ustav BiH

Član 132. (Ovlašteni predlagači)

Amandmane na Ustav BiH mogu predložiti: Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH, Dom naroda i svaki poslanik, u skladu sa Ustavom BiH i ovim poslovníkom.

Član 133. (Podnošenje amandmana na Ustav BiH)

- (1) Osim ako nije drugačije propisano u ovom odjeljku, amandmani na Ustav BiH podnose se pod istim uslovima kao i zakoni i prate osnovni zakonodavni postupak.
- (2) Predložene ustavne amandmane Kolegij upućuje Predsjedništvu BiH i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja, ako oni nisu predlagači.

Član 134. (Javna rasprava)

- (1) Amandmani na Ustav BiH stavljaju se na javnu raspravu.
- (2) Ustavnoppravna komisija provodi javnu raspravu i o njoj izvještava Dom, ne prije isteka 30 dana nakon što su ustavni amandmani predloženi.
- (3) Trajanje javne rasprave ne može biti kraće od 15 dana.

Član 135.
(Usvajanje amandmana na Ustav BiH)

Predložene amandmane na Ustav BiH usvaja Dom, uključujući dvotrećinsku većinu poslanika koji su prisutni i glasaju.

Odjeljak M. Ispravke u zakonu, drugom propisu i općem aktu

Član 136.
(Ispravke)

- (1) Prijedlog za ispravku štamparskih grešaka u objavljenom tekstu zakona ili drugog propisa, odnosno općeg akta koji je donio Dom, Domu podnosi organ nadležan za provođenje tog zakona, odnosno općeg akta.
- (2) Ispravke štamparskih grešaka, poslije spravnjivanja sa izvornikom, utvrđuju sekretari oba doma.

Odjeljak N. Autentično tumačenje zakona i drugog općeg akta

Član 137.
(Postupak za autentično tumačenje)

- (1) Autentičnim tumačenjem utvrđuje se istinitost, autentičnost, izvornost i pravilan smisao nedovoljno jasne odredbe zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta.
- (2) Subjekti, koji provode zakone i druge opće akte, zahtjev za autentično tumačenje mogu podnijeti PSBiH.
- (3) Kada primi zahtjev za autentično tumačenje zakona i drugog propisa, odnosno općeg akta, predsjedavajući Doma upućuje ga Ustavnompravnoj komisiji, nadležnoj komisiji, kao i Vijeću ministara BiH radi davanja mišljenja. Vijeće ministara BiH dostavlja mišljenje u roku od 20 dana.

- (4) Nakon što Ustavnopravna komisija razmotri zahtjev cijeneći jasnoću norme na koju se tumačenje odnosi, izvještaj Ustavnopravne komisije, zajedno s mišljenjem Vijeća ministara BiH, dostavlja se nadležnoj komisiji Doma, u roku od 30 dana.
- (5) Nadležna komisija utvrđuje prijedlog za autentično tumačenje, u roku od 15 dana od dana prijema izvještaja Ustavnopravne komisije, i dostavlja ga Ustavnopravnoj komisiji.
- (6) Ustavnopravna komisija utvrđuje konačan prijedlog autentičnog tumačenja i u roku od 30 dana dostavlja ga predsjedavajućem Doma.

Član 138.
(Donošenje)

- (1) Autentično tumačenje donosi Dom i ono postaje sastavni dio zakona, drugog propisa, odnosno općeg akta koji se tumači.
- (2) Predsjedavajući Doma autentično tumačenje dostavlja predsjedavajućem Doma naroda.

Član 139.
(Primjena)

Autentično tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta primjenjuje se i važi od dana primjene propisa na koji se odnosi.

Član 140.
(Objavljivanje)

Autentično tumačenje zakona, drugog propisa i općeg akta objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

POGLAVLJE VI. Kontrolne aktivnosti

Odjeljak A. Opća odredba

Član 141.

(Odgovornost i obaveza podnošenja informacija Vijeća ministara BiH)

- (1) Vijeće ministara BiH odgovara Domu za predlaganje i provođenje politike i primjene zakona, drugih propisa i odredbi čije je provođenje dio njegove ustavne i zakonske nadležnosti, kao i za usmjeravanje i koordinaciju rada ministarstava.
- (2) Vijeće ministara BiH dužno je, na zahtjev Doma, podnijeti informacije o svim relevantnim aktivnostima iz svog djelokruga.

Odjeljak B. Odobravanje imenovanja Vijeća ministara BiH

Član 142.

(Odobranje imenovanja predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH)

- (1) Kada Dom primi odluku o imenovanju predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, Kolegij saziva sjednicu, u skladu s članom V.4. Ustava BiH.
- (2) Nakon što predsjedavajući pročita odluku, imenovanom se daje riječ da objasni svoj politički program, o čemu će se povesti rasprava. O odobravanju imenovanja glasa se u skladu s članom 82. stav (3) ovog poslovnika.
- (3) Odobravanje za druge članove Vijeća ministara BiH prolazi istu proceduru, ali predsjedavajući može ograničiti broj diskusija, njihovo trajanje i izostaviti izvršenje člana 82. stav (3) ovog poslovnika.

Odjeljak C. Glasanje o nepovjerenju i potrebi rekonstrukcije Vijeća ministara BiH

Član 143.

(Iniciranje glasanja o nepovjerenju Vijeću ministara BiH)

- (1) Klub poslanika ili najmanje tri poslanika u Domu mogu inicirati prijedlog za glasanje o nepovjerenju Vijeću ministara BiH ili o potrebi rekonstrukcije Vijeća ministara BiH.
- (2) Prijedlog iz stava (1) ovog člana dostavlja se predsjedavajućem Doma u pisanoj formi, potpisan i s objašnjenjem.
- (3) Predsjedavajući Doma odmah dostavlja ovaj prijedlog Vijeću ministara BiH, poslanicima i Domu naroda.

Član 144.

(Uvrštavanje u dnevni red)

Prijedlog za glasanje o nepovjerenju obavezno se stavlja na dnevni red nakon 20 dana, a najkasnije 30 dana od dana dostavljanja Vijeću ministara BiH.

Član 145.

(Izveštaj Vijeća ministara BiH)

Prije početka sjednice o izglasavanju nepovjerenja, Vijeće ministara BiH može podnijeti Domu izvještaj u pisanoj formi sa svojim mišljenjem i stavovima. Izvještaj se dostavlja poslanicima najkasnije 48 sati prije održavanja sjednice.

Član 146.

(Obrazlaganje prijedloga i odgovor Vijeća ministara BiH)

- (1) Svaki predlagач ima pravo na sjednici Doma obrazložiti prijedlog za izglasavanje nepovjerenja Vijeću ministara BiH.

- (2) Vijeće ministara BiH ima pravo odgovoriti i iznijeti svoj stav, nakon čega se otvara opća rasprava.

**Član 147.
(Glasanje)**

- (1) Nakon završetka rasprave, prijedlog o nepovjerenju stavlja se na glasanje.
- (2) Ako prijedlog ne bude usvojen, može se glasati o drugim inicijativama u vezi s ovim prijedlogom.
- (3) Predsjedavajući obavještava Dom naroda, Vijeće ministara BiH i Predsjedništvo BiH o rezultatima glasanja o nepovjerenju i drugim inicijativama u vezi s tim, ako su postojale.

POGLAVLJE VII. Rezolucija i ostali akti

**Član 148.
(Podnošenje prijedloga rezolucije)**

- (1) Dom može rezolucijom izraziti svoj stav o relevantnim političkim pitanjima, socijalnim problemima i potrebama i utvrditi političke smjernice koje će provoditi Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH ili druge institucije BiH.
- (2) Svaki poslanik može podnijeti prijedlog rezolucije. Prijedlog rezolucije razmatra se na sjednici Doma, osim ako Dom ne odluči da je potrebno da ga prethodno razmatra komisija.

**Član 149.
(Rasprava)**

- (1) Predlagač rezolucije dobiva riječ u trajanju do 20 minuta, dok

ostali učesnici u raspravi mogu dobiti riječ u trajanju do 10 minuta. Amandmani na predložene rezolucije podnose se u pisanoj formi u bilo koje vrijeme sjednice.

- (2) Predsjedavajući može zaključiti raspravu kada je pitanje, prema njegovom mišljenju, dovoljno razjašnjeno. Kada se rasprava zaključí, glasa se o predloženoj rezoluciji.

Član 150. **(Ostali akti)**

- (1) Dom može donositi deklaracije, odluke, preporuke, zaključke i druge akte.
- (2) Akti iz stava (1) ovog člana definiraju se na sljedeći način:
 - a) Deklaracija je akt PSBiH koji sadrži načelno mišljenje o važnim pitanjima koja je PSBiH razmatrala;
 - b) Odluka je akt kojim se rješavaju pitanja iz nadležnosti PSBiH;
 - c) Preporuka je akt kojim se ukazuje na značaj određenih pitanja koja se odnose na provođenje zakona;
 - d) Zaključak je akt koji se donosi o pitanjima koja se tiču postupka u pojedinačnoj stvari.
- (3) Glasanje o aktima iz stava (1) ovog člana obavlja se u skladu s utvrđenim načinom odlučivanja u Domu, osim ako Ustavom BiH, ovim poslovníkom ili zakonom nije drugačije regulirano.

POGLAVLJE VIII. Aktivnosti informiranja

Odjeljak A. Poslanička pitanja

Član 151. (Postavljanje pitanja)

Poslanici mogu postavljati pitanja Vijeću ministara BiH ili bilo kojem njegovom članu, samostalnim upravama, zavodima i direkcijama. Pitanja se odnose na specifične činjenice, situacije ili dio informacije iz njihove nadležnosti.

Član 152. (Podnošenje pitanja)

Pitanja se podnose predsjedavajućem u pisanoj formi. Podnesak sadrži i izjavu - da li poslanik traži usmeni odgovor u Domu ili pisani odgovor. U slučaju da ništa nije navedeno, smatra se da odgovor treba biti dat usmeno na sjednici Doma.

Član 153. (Usmeni odgovor)

- (1) Kada se traži usmeni odgovor na sjednici Doma, pisani podnesak kratko se formulira jednim pitanjem.
- (2) Predsjedavajući prosljeđuje pitanje subjektu na koji se odnosi, osim u slučaju kada pitanje ne ispunjava uslove iz stava (1) ovog člana.
- (3) Za pitanja se minimalno izdvaja sat vremena na svakoj redovnoj plenarnoj sjednici i osigurava direktan TV prijenos. Odgovori na pitanja mogu se dati odmah na sjednici ako su prisutni članovi Vijeća ministara BiH i ako su u mogućnosti odgovoriti. U slučaju da predstavnik Vijeća ministara BiH nije u mogućnosti

dati odgovor, ostavlja mu se rok od 7 do 30 dana da pripremi odgovor. Odgovori se daju redosljedom kojim su pitanja postavljena. Prije početka postavljanja pitanja predsjedavajući obavještava Dom na koja pitanja je odgovoreno, a na koja nije.

Član 154.

(Obrazloženje pitanja i odgađanje rasprave o pitanju)

- (1) Pitanja se obrazlažu na sljedeći način: poslanik postavlja pitanje u trajanju do tri minute. Zatim Vijeće ministara BiH ili resorni ministar dobivaju riječ u istom trajanju. Nakon toga, poslanik može komentirati odgovor ili postaviti novo pitanje u trajanju do dvije minute. Konačno, Vijeću ministara BiH ili resornom ministru omogućava se novi odgovor, u istom trajanju, nakon kojeg predsjedavajući proglašava raspravu završenom i daje riječ sljedećem licu ovlaštenom da govori.
- (2) Vijeće ministara BiH ili ministar mogu zatražiti, iz određenih razloga i samo jednom, da se rasprava o pitanju odgodi za sljedeću plenarnu sjednicu.

Član 155.

(Odgovor u pisanoj formi)

- (1) Pitanja s odgovorom u pisanoj formi uglavnom se, iako ne isključivo, odnose na tehnička ili pitanja koja ne dozvoljavaju jednostavno usmeno objašnjenje. Ni pitanje ni odgovor ne smiju prekoračiti jedan standardni list A-4.
- (2) Predsjedavajući pitanje odmah dostavlja Vijeću ministara BiH ili resornom ministru.
- (3) Pisani odgovor na pitanje mora se dati u roku do 30 dana, ali se može tražiti produženje roka od najviše 10 dana.

- (4) Kada predsjedavajući primi odgovor, kopiju dostavlja podnosiocu pitanja. Odgovor s pitanjem javno se objavljuje. Predsjedavajući daje priliku poslaniku, koji je na postavljeno pitanje tražio pisani odgovor, da se izjasni da li je zadovoljan odgovorom. Ako poslanik nije zadovoljan odgovorom, primjenjuje se član 154. stav (1) ovog poslovnika.
- (5) Ako subjekat ne dostavi odgovor u navedenim rokovima, podnosilac pitanja može tražiti od Kolegija da pitanje koje zahtijeva usmeni odgovor obavezno uvrsti u dnevni red na sljedećoj sjednici Doma.

Član 156.
(Pitanja drugim subjektima)

- (1) Poslanici mogu postavljati pitanja u vezi sa specifičnim činjenicama ili situacijama i drugim subjektima koji odgovore dostavljaju u pisanoj formi.
- (2) Pitanja se mogu postavljati i Uredu visokog predstavnika za BiH i predstavnicima drugih međunarodnih organizacija.

Član 157.
(Zajednička sjednica domova-pitanja i odgovori)

- (1) Najmanje jednom u šest mjeseci Kolegij organizira posebnu, odnosno Zajednički kolegij zajedničku sjednicu oba doma o temi: "Poslanici (delegati) pitaju - Vijeće ministara BiH odgovara".
- (2) Za ove sjednice dijaloškog tipa stvaraju se uslovi za direktni televizijski i radioprijenos radi javnosti rada i informiranja građana o svim relevantnim pitanjima koja se tiču rada izvršnih organa vlasti na nivou Bosne i Hercegovine.

- (3) Poslanik ima pravo postaviti jedno pitanje u trajanju do tri minute i repliku na odgovore u istom trajanju. Pitanje se dostavlja Vijeću ministara BiH najmanje sedam dana prije dana održavanja sjednice.
- (4) Sjednica iz stava (1) ovog člana zakazuje se 30 dana ranije, a može trajati do četiri radna sata.

Odjeljak B. Interpelacija

Član 158.

(Podnošenje i razmatranje)

- (1) Interpelacija se podnosi predsjedavajućem u pisanoj formi i odnosi se na stanje u pojedinim oblastima iz nadležnosti institucija BiH ili aktivnosti Vijeća ministara BiH i bilo kojeg ministarstva na provođenju utvrđene politike i zakona.
- (2) Kolegij ispituje i upućuje interpelaciju na koga je naslovljena. Ako je sadržaj neprikladan za interpelaciju, Kolegij obavještava predlagača o ovoj činjenici, kako bi se interpelacija zamijenila pitanjem.

Član 159.

(Uvrštavanje u dnevni red)

- (1) Interpelacija se uvrštava u dnevni red sjednice u roku od 15 do 60 dana od njenog upućivanja Vijeću ministara BiH ili ministru, odnosno onome na koga je naslovljena.
- (2) U dnevni red jedne sjednice ne može se uvrstiti više od jedne interpelacije poslanika.

Član 160.
(Rasprava)

- (1) Interpelant dobiva riječ u trajanju do 30 minuta za objašnjenje svoje interpelacije. Zatim, riječ u istom trajanju dobiva onaj kome je interpelacija upućena. Nakon toga, drugi poslanici, na svoje traženje, interveniraju u trajanju do 10 minuta. Isto pravilo primjenjuje se i za interpelanta i za onoga kome je interpelacija upućena.
- (2) Predsjedavajući zaključuje raspravu kada je, prema njegovom mišljenju, o interpelaciji dovoljno raspravljano.

Član 161.
(Predlaganje rezolucije nakon rasprave o interpelaciji)

- (1) U roku od tri dana od zatvaranja rasprave o interpelaciji, svaki poslanik može predložiti rezoluciju u smislu čl. 148. i 149. ovog poslovnika.
- (2) Predložena rezolucija uvrštava se u dnevni red sljedeće sjednice, ako su ispunjeni opći uslovi.

Odjeljak C. Informativne sjednice i godišnji izvještaj
Vijeća ministara BiH

Član 162.
(Informativne aktivnosti pred komisijama)

- (1) Članovi Vijeća ministara BiH, na njihovo ili na traženje nadležne komisije, izlaze pred komisiju radi održavanja informativne sjednice o datom pitanju.
- (2) Komisija može zahtijevati da se prije sjednice podnese izvještaj u pisanoj formi o istom pitanju.

- (3) Nakon zaključenja rasprave ili na svojoj sljedećoj sjednici komisija može usvojiti rezoluciju u kojoj se iznosi njen stav ili smjernice u vezi s odgovarajućom politikom ministarstva.
- (4) Komisija može pokrenuti postupak za utvrđivanje odgovornosti pozvanog člana Vijeća ministara BiH ako:
 - a) ne odgovori na poziv komisije;
 - b) komisiji ne podnese potrebne informacije;
 - c) podnese nepotpune ili netačne informacije.

Član 163.

(Izvještaj o radu Vijeća ministara BiH)

- (1) Vijeće ministara BiH podnosi Domu izvještaj o svom radu najmanje jednom godišnje.
- (2) Dom razmatra izvještaj o radu Vijeća ministara BiH u roku od 30 dana od njegovog podnošenja. Nakon rasprave, Dom može rezolucijom iskazati svoj politički stav o podnesenom izvještaju.

POGLAVLJE IX. Unutrašnja regulacija

Član 164.

(Izmjene i dopune Poslovnika)

Dom može, na prijedlog poslanika, u svakom trenutku, dopunjavati postojeći poslovnik u skladu sa Ustavom BiH, koristeći proceduru donošenja odluka u skladu s članom IV. tačka 3.d) Ustava BiH.

Član 165.

(Reguliranje konkretnih pitanja zaključkom)

- (1) Dom može zaključkom regulirati specifična pitanja koja nisu

regulirana Poslovníkom. U ovom slučaju primjenjuju se odredbe koje se odnose na osnovne zakonodavne procedure, osim ako se ne odnose na rad u komisijskoj fazi.

- (2) Zaključak je obavezujući sve dok se Poslovníkom dato pitanje drugačije ne regulira. Zaključak se primjenjuje od dana usvajanja, osim ako njime nije drugačije predviđeno.

Član 166. **(Zaključak komisija)**

Komisije mogu usvajati zaključke u istu svrhu kao u članu 165. ovog poslovníka i o pitanjima iz svojih nadležnosti. Ovi zaključci podređeni su zaključcima Doma.

POGLAVLJE X. Odnosi s drugim institucijama BiH

Odjeljak A. Vijeće ministara BiH

Član 167. **(Prava i dužnosti Vijeća ministara BiH)**

U okviru svojih prava i dužnosti navedenih u Ustavu BiH i zakonu, Vijeće ministara BiH može:

- a) podnositi prijedloge zakona Domu i dostavljati mišljenja o prijedlozima zakona koje nije podnijelo;
- b) tražiti sazivanje sjednice Doma da bi se razmatralo pitanje o kojem želi iznijeti i svoj stav i dobiti mišljenje, odnosno stav Doma;
- c) preko svoga predstavnika, učestvovati na sjednicama Doma, Proširenog kolegija i komisija;
- d) intervenirati u svakom trenutku u raspravama;

- e) tražiti da uvrsti jednu tačku u dnevni red sjednice Doma. U tom slučaju, zatražena tačka uvrštava se u dnevni red sjednice Doma;
- f) tražiti odgađanje rasprave o jednoj neobaveznoj tački dnevnog reda kako bi zauzelo stav i iznijelo ga na sljedećoj sjednici. U tom slučaju zatražena tačka skida se s dnevnog reda sjednice Doma.

Član 168.

(Predstavljanje Vijeća ministara BiH)

- (1) Vijeće ministara BiH u Domu predstavlja njegov predsjedavajući ili jedan ili više njegovih članova, osim ako nije drugačije propisano ovim poslovníkom ili zakonom.
- (2) Ministre mogu predstavljati zamjenici ministara i, ako se prisustvo odnosi na sjednice komisija, pomoćnici ministara, osim ako nije drugačije propisano ovim poslovníkom ili zakonom.

Član 169.

(Obavješćavanje Vijeća ministara BiH o sjednicama Doma i komisija)

Dom i njegove komisije obavješćavaju Vijeće ministara BiH o terminima održavanja svojih sjednica kako bi predstavnici Vijeća ministara BiH na njima mogli učestvovati.

Odjeljak B. Predsjedništvo BiH

Član 170.

(Obavješćavanje Predsjedništva BiH o sjednicama Doma)

- (1) Predsjedavajući Doma obavješćava Predsjedništvo BiH o svakoj sjednici na kojoj će biti razmatrani prijedlozi zakona koje

predloži Predsjedništvo BiH, pod uslovima iz člana 101. ovog poslovnika.

- (2) Predsjedništvo BiH, preko svojih predstavnika, učestvuje na sjednicama Doma i može učestvovati u raspravi u svakom trenutku.

Član 171.

(Izražavanje stavova i izvještaj Predsjedništva BiH)

- (1) Na zahtjev Doma, Predsjedništvo BiH izražava stavove i obavještava Dom o pitanjima koja spadaju u njegovu nadležnost.
- (2) Predsjedništvo BiH, također na zahtjev Doma, najmanje jednom godišnje podnosi Domu izvještaj o rashodima Predsjedništva BiH.

Odjeljak C. Ostale institucije

Član 172.

(Saradnja s drugim institucijama BiH)

Prava i dužnosti, kao i saradnja Doma s drugim institucijama BiH, obavljaju se u skladu s Ustavom BiH i zakonom.

POGLAVLJE XI. Razno

Član 173.

(Imenovanje članova parlamentarnih delegacija)

- (1) Prije imenovanja članova PSBiH, koji će učestvovati u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, Kolegij, u saradnji s Kolegijem

Doma naroda, utvrđuje koliko članova moraju izabrati oba doma. Kolegij nastoji pronaći proporcionalnu formulu koja odražava ukupan sastav PSBiH.

- (2) Dom imenuje svoje članove koji treba da učestvuju u međunarodnim parlamentarnim skupštinama ili drugim međunarodnim institucijama, pri čemu osigurava da oni odražavaju ukupan sastav Doma. Kolegij brine da se, uz pomoć Sekretarijata, osiguraju potrebni uslovi za provođenje planiranih međunarodnih aktivnosti stalnih i privremenih parlamentarnih delegacija.
- (3) Delegacija je dužna, u roku od sedam dana nakon imenovanja svojih članova, izabrati predsjedavajućeg i dva zamjenika, utvrditi program rada i o tome obavijestiti Dom.
- (4) Delegacija usvaja poslovnik kojim bliže utvrđuje prava i obaveze predsjedavajućeg, zamjenika i članova delegacije, odnos prema Domu, način podnošenja izvještaja i druga pitanja značajna za način njenog rada.

Član 174. (Grupe prijateljstva)

U skladu s kriterijima utvrđenim članom 173. ovog poslovnika, Dom može imenovati svoje članove u grupe prijateljstva s drugim državama.

Član 175. (Konsultacije za novoizabrane predstavnike Bosne i Hercegovine)

- (1) Nadležni organi Bosne i Hercegovine, koji provode procedure za nominiranje predstavnika Bosne i Hercegovine za članstvo u međunarodnim institucijama, prilikom izrade listi za članstvo, dužni su obaviti konsultacije u Domu.

- (2) Konsultacije se, prije izjašnjavanja Doma, obavljaju na sjednici Zajedničkog kolegija.

Član 176.
(Upotreba jezika)

- (1) Zapisnici sastanaka i izvještaji Doma, komisija i zajedničkih komisija pišu se na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, latiničnim i ćiriličnim pismom. Zakoni, ustavni amandmani, poslovnici, zaključci i rezolucije pišu se i objavljuju na isti način.
- (2) Poslanik u pisanoj formi izjavljuje na kojem jeziku želi primiti materijale iz stava (1) ovog člana.

Član 177.
(Rukovanje povjerljivim materijalom)

Svojim odlukama domovi propisuju način rukovanja povjerljivim materijalima. Poslanici su dužni potpisati izjavu o čuvanju tajne i poslije prestanka dužnosti u Domu i komisiji.

Član 178.
(Isticanje grba i zastave BiH)

Isticanje grba i zastave Bosne i Hercegovine u konferencijskim salama Doma i prostorijama stranačkih klubova, kao i intoniranje državne himne, obavljaju se u skladu sa zakonom.

POGLAVLJE XII. Sekretarijat

Član 179.
(Osnivanje i organizacija Sekretarijata)

- (1) Dom, zajedno s Domom naroda, osniva Sekretarijat.

- (2) Organizacija i aktivnosti Sekretarijata reguliraju se posebnim aktima.

Član 180.
(Imenovanje sekretara Doma)

Dom ima sekretara, kojeg, na prijedlog Kolegija, imenuje Dom.

Član 181.
(Imenovanje sekretara Zajedničke službe Sekretarijata)

Sekretara Zajedničke službe Sekretarijata, na prijedlog kolegija oba doma, imenuju oba doma.

Član 182.
(Prava i dužnosti sekretara Doma)

- (1) Sekretar Doma:
- a) pomaže Kolegiju i predsjedavajućem Doma u obavljanju njihovih dužnosti;
 - b) osigurava vođenje i čuvanje zapisnika sjednica Doma, Kolegija i Proširenog kolegija i komisija;
 - c) brine o zvaničnoj publikaciji rasprava;
 - d) brine za objavljivanje, stavljanje pečata i prosljeđivanje, u zavisnosti od slučaja, zakona i akata koje Dom donese;
 - e) izvršava druga prava i dužnosti određena ovim poslovníkom i druge dužnosti koje mu povjeri Kolegij i predsjedavajući Doma.
- (2) U slučaju da sekretar Doma nije u mogućnosti prisustvovati sjednicama Doma, predsjedavajućem Doma u vođenju sjednica pomaže službenik Sekretarijata kojeg odredi Kolegij, na prijedlog sekretara Doma.

POGLAVLJE XIII. Prijelazne i završne odredbe

Član 183.

(Donošenje poslovnika Doma)

Poslovnik Doma donosi se prema proceduri donošenja odluka, u skladu s članom IV. tačka 3.d) Ustava BiH.

Član 184.

(Postupak po prijedlozima zatečenim u proceduri)

Postupak po prijedlozima zakona i drugih akata koji se nalaze u parlamentarnoj proceduri okončat će se prema odredbama dosadašnjeg poslovnika ("Službeni glasnik BiH", br. 20/00).

Član 185.

(Postupak po prijedlozima zatečenim u proceduri prilikom promjene saziva Doma izborima)

- (1) Postupak po prijedlozima zakona i drugih akata, čiji su ovlašteni predlagači Predsjedništvo BiH, Vijeće ministara BiH i Dom naroda, a koji su podneseni prije isteka saziva Doma, nastavlja se u novom sazivu Doma sa zakonodavnim postupkom u kome je prijedlog zakona ili drugog akta razmatran u prethodnom sazivu.
- (2) Postupak po prijedlozima zakona ili drugih akata čiji su predlagači poslanici prethodnog saziva Doma, a nisu u ovom sazivu Doma, neće se nastaviti. Oni se upućuju klubovima poslanika radi stvaranja mogućnosti da neko od izabраниh poslanika preuzme ulogu predlagača.

Član 186.
(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog poslovnika prestaje primjena Poslovnika Predstavničkog doma PSBiH ("Službeni glasnik BiH", br. 20/00).

Član 187.
(Stupanje na snagu)

Ovaj poslovnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj: 01-34-6-96/06
16. januara 2006. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. Nikola Špirić, s.r.

Ispravka Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, objavljena u "Službenom glasniku BiH", broj 91/06, ugrađena je u ovaj poslovnik.

**IZMJENE I DOPUNE POSLOVNIKA
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Na osnovu člana IV.3 b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 136. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 20/00), Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 79. sjednici, održanoj 18. maja 2006. godine, usvojio je

IZMJENE I DOPUNE POSLOVNIKA PREDSTAVNIČKOG DOMA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Član 186. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/06) mijenja se i glasi:

"Početkom primjene ovog poslovnika prestaje primjena Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 20/00)."

Član 2.

U članu 187. na kraju teksta umjesto tačke stavlja se zarez i dodaje novi tekst: **"a primjenjivat će se od početka novog saziva Doma."**

Član 3.

Ove izmjene i dopune Poslovnika stupaju na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj: 01-34-6-96/06.

18. maja 2006.

Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Martin Raguž, s.r.

Tekst izmjena i dopuna Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH objavljen je u "Službenom glasniku BiH", broj 41/06

Na osnovu člana IV.3 d) Ustava Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, na 85. sjednici, održanoj 18. septembra 2006. godine, usvojio je

**IZMJENE I DOPUNE POSLOVNIKA
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

U članu 6. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 33/06) dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) Političke stranke, koalicije i liste nezavisnih kandidata koje imaju izabranog najmanje jednog poslanika u Domu predlažu na konstitutivnoj sjednici po jednog kandidata, a izabrani nezavisni kandidati kandidiraju se po automatizmu za članstvo u Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH. Na istoj sjednici Dom odlučuje o članstvu u Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH odmah nakon izbora Kolegija Doma."

Član 2.

U članu 7. stav (2) iza riječi: "ostvarivanju svojih dužnosti" dodaju se riječi: "osim Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH."

Član 3.

U članu 30. dodaje se novi stav (2) koji glasi:

"(2) Na sastav Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ne primjenjuje se stav (1) ovog člana."

Raniji st. (2), (3) i (4) postaju st. (3), (4) i (5).

Član 4.

Iza člana 30. dodaje se novi član 30a. koji glasi:

"Član 30a.

(Sastav Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

- (1) Broj članova Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH nije stalan i utvrđuje se za svaki saziv Doma posebno na konstitutivnoj sjednici u zavisnosti od izbornih rezultata.
- (2) Broj članova Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH se tokom mandata saziva Doma ne može mijenjati bez obzira na eventualne promjene u odnosu na konstitutivnu sjednicu Doma, vezane za članstvo u političkim strankama i koalicijama, odnosno naknadno sticanje statusa nezavisnog poslanika. Izuzetak je prestanak mandata nezavisnom kandidatu, kada se to mjesto ne popunjava.
- (3) Komisiju za pripremu izbora Vijeća ministara BiH čine po jedan predstavnik svake političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata, kao i svi nezavisni kandidati koji su nosioci poslaničkih mandata u Domu.
- (4) U slučaju da članu Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH prestane poslanički mandat u skladu sa Izbornim zakonom BiH, članstvo u Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH po automatizmu dobiva kandidat političke stranke, koalicije i liste nezavisnih kandidata kojem se dodijeli upražnjeni mandat. U slučaju prestanka poslaničkog mandata nezavisnog kandidata mjesto u Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ostaje upražnjeno."

Član 5.

U članu 34. na kraju stava (4) briše se tačka i dodaju se riječi: "osim sjednice Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH."

Dodaje se stav (5) koji glasi:

- (5) Izuzetno od stava (1) ovog člana, sjednice Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH sazivaju se na inicijativu predsjedavajućeg i na prijedlog najmanje jednog člana Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH.

Član 6.

U članu 40. stav (1) iza riječi spolova umjesto tačke stavlja se zarez i dodaje se tačka g) koja glasi:

"g) Komisija za pripremu izbora Vijeća ministara BiH."

Član 7.

Iza člana 46. dodaje se novi član 46a. koji glasi:

Član 46a.

(Komisija za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

- (1) Komisija za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ispituje i analizira sve dostupne informacije radi ocjenjivanja i utvrđivanja podobnosti za obavljanje dužnosti predsjedavajućeg i članova Vijeća ministara BiH na koje su imenovani i svojim mišljenjem daje preporuku Domu za potvrđivanje kandidata imenovanih na pozicije predsjedavajućeg i članova Vijeća ministara BiH.
- (2) Preporuka Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH nije obavezujuća za Dom.
- (3) Predsjedništvo BiH za lice imenovano na poziciju predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, a predsjedavajući za lica imenovana na pozicije ministara i zamjenika ministara

obavezni su u roku utvrđenom Zakonom Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH dostaviti:

- a) potpisanu izjavu, čiju formu i sadržaj propisuje Centralna izborna komisija BiH, u kojoj imenovano lice daje podatke iz člana 10d. stav 1. tačke a) alineja od 1) do 6) Zakona o Vijeću ministara BiH;
- b) službenu potvrdu Centralne izborne komisije BiH da navedeno lice ispunjava sve uslove iz člana 10c. Zakona o Vijeću ministara BiH.

Član 8.

Iza člana 46. dodaje se novi član 46b. koji glasi:

Član 46b.

(Procedure u Komisiji za pripremu izbora Vijeća ministara BiH)

- (1) Član Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH može tražiti da se lice imenovano na poziciju predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, ministra ili zamjenika ministra pozove na sjednicu Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH i odgovara na postavljena pitanja.
- (2) Za postavljanje pitanja iz stava (1) ovog člana, član Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH ima na raspolaganju ukupno pet minuta za svako imenovano lice.
- (3) Svako imenovano lice ima na raspolaganju ukupno 15 minuta za davanje odgovora na sva pitanja koja mu postavi član Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH u skladu sa st.(1) i (2) ovog člana.
- (4) Zahtjev za pozivanje na sjednicu radi odgovaranja na pitanja iz stava (1) ovog člana podnosi se u pisanoj formi

predsjedavajućem Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH. Predsjedavajući zahtjev dostavlja licu na koje se on odnosi.

- (5) Na osnovu člana 92. stav (2) ovog poslovnika, Komisija za pripremu izbora Vijeća ministara BiH može ograničiti pristup javnosti sjednici na kojoj lice imenovano na poziciju predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, ministra ili zamjenika ministra treba da odgovara na postavljena pitanja.
- (6) Ako se imenovano lice ne odazove pozivu da prisustvuje sjednici Komisije za pripremu izbora Vijeća ministara BiH, ova komisija može odgoditi raspravu o tom pitanju i o tome obavijestiti predlagača - Predsjedništvo BiH, odnosno predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, te od njih tražiti da osiguraju prisustvo imenovanog lica narednoj sjednici. Ako se imenovano lice po pozivu ne odazove i ne prisustvuje ni narednoj sjednici, ne može dobiti preporuku za potvrđivanje.

Član 9.

Ove Izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se nakon održavanja Općih izbora 2006. godine.

Broj: 01-34-6-1/06
18. septembra 2006. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Martin Raguž, s.r.

SADRŽAJ

A. USTAV BOSNE I HERCEGOVINE	5
Preambula.....	5
Član I - Bosna i Hercegovina	6
1. Kontinuitet.....	6
2. Demokratska načela	6
3. Sastav	6
4. Kretanje roba, usluga, kapitala i lica	6
5. Glavni grad	7
6. Simboli	7
7. Državljanstvo	7
Član II - Ljudska prava i osnovne slobode	8
1. Ljudska prava	8
2. Međunarodni standardi	8
3. Katalog prava	8
4. Nediskriminacija	9
5. Izbjeglice i raseljena lica.....	10
6. Implementacija	10
7. Međunarodni sporazumi	10
8. Saradnja.....	10
Član III - Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta	11
1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine	11
2. Nadležnosti entiteta	11
3. Pravni poredak i nadležnosti institucija	12
4. Koordinacija	13
5. Dodatne nadležnosti	13

Član IV - Parlamentarna skupština	13
1. Dom naroda	13
2. Predstavnički dom	14
3. Procedura	14
4. Ovlaštenja	16
Član V - Predsjedništvo	16
1. Izbor i trajanje mandata	17
2. Procedura	17
3. Ovlaštenja	18
4. Vijeće ministara	19
5. Stalni komitet	20
Član VI - Ustavni sud	20
1. Sastav	20
2. Procedure	21
3. Jurisdikcija	21
4. Odluke	22
Član VII - Centralna banka	22
Član VIII - Finansije	23
Član IX - Opšte odredbe	24
Član X - Izmjene i dopune	24
1. Amandmanska procedura	24
2. Ljudska prava i osnovne slobode	24
Član XI - Prelazne odredbe	25
Član XII - Stupanje na snagu	25

**Aneks I -Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji
će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini25**

Aneks II - Prelazne odredbe	26
1. Zajednička prelazna komisija	26
2. Kontinuitet pravnih propisa.....	27
3. Pravni i administrativni postupci	27
4. Državni organi.....	27
5. Ugovori	27

***B. POSLOVNIK PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE31***

**POGLAVLJE I. Konstituiranje Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine31**

POGLAVLJE II. Poslanici i klubovi poslanika34
 Odjeljak A. Prava i dužnosti poslanika.....34
 Odjeljak B. Klubovi poslanika37

POGLAVLJE III. Organizacija Doma38
 Odjeljak A. Kolegij Doma, Prošireni kolegij Doma i
 Zajednički kolegij oba doma PSBiH.....38
 Odjeljak B. Predsjedavajući Doma42
 Odjeljak C. Opće odredbe o komisijama Doma44
 Odjeljak D. Stalne komisije Doma48
 Odjeljak E. Opće odredbe o zajedničkim komisijama53
 Odjeljak F. Stalne zajedničke komisije55

POGLAVLJE IV. Sjednice Doma i

zajedničke sjednice oba doma	64
Odjeljak A. Radni plan Doma.....	64
Odjeljak B. Sazivanje sjednice, predlaganje i utvrđivanje dnevnog reda	65
Odjeljak C. Definicija kvoruma, predsjedavanje i učešće u radu	67
Odjeljak D. Održavanje reda.....	69
Odjeljak E. Tok sjednice.....	70
Odjeljak F. Donošenje odluka	71
Odjeljak G. Zapisnik i snimak rasprave	74
Odjeljak H. Javnost rada	76
Odjeljak I. Zajedničke sjednice oba doma	78

POGLAVLJE V. Aktivnosti Doma

79	79
Odjeljak A. Opće odredbe.....	79
Odjeljak B. Osnovni zakonodavni postupak: inicijativa	79
Odjeljak C. Osnovni zakonodavni postupak - komisajska faza- - Postupak u Ustavnompravnoj komisiji i nadležnoj komisiji - prva faza	82
Odjeljak D. Osnovni zakonodavni postupak - Plenarna faza - prvo čitanje	83
Odjeljak E. Osnovni zakonodavni postupak - Postupak u nadležnoj komisiji - druga faza	84
Odjeljak F. Osnovni zakonodavni postupak - Plenarna faza - drugo čitanje	88
Odjeljak G. Osnovni zakonodavni postupak - Odnosi između domova -	90
Odjeljak H. Skraćeni postupak	91
Odjeljak I. Hitni postupak	92
Odjeljak J. Budžet i izvještaj o izvršenju budžeta institucija BiH	92
Odjeljak K. Ovlaštenje za ratifikaciju međunarodnih ugovora i otkazivanje ugovora.....	93
Odjeljak L. Amandmani na Ustav BiH	94
Odjeljak M. Ispravke u zakonu, drugom propisu i općem aktu	95
Odjeljak N. Autentično tumačenje zakona i drugog općeg akta	95

POGLAVLJE VI. Kontrolne aktivnosti	97
Odjeljak A. Opća odredba.....	97
Odjeljak B. Odobravanje imenovanja Vijeća ministara BiH	97
Odjeljak C. Glasanje o nepovjerenju i o potrebi rekonstrukcije Vijeća ministara BiH	98
POGLAVLJE VII. Rezolucija i ostali akti.....	99
POGLAVLJE VIII. Aktivnosti informiranja.....	101
Odjeljak A. Poslanička pitanja	101
Odjeljak B. Interpelacija	104
Odjeljak C. Informativne sjednice i godišnji izvještaj Vijeća ministara BiH.....	105
POGLAVLJE IX. Unutrašnja regulacija	106
POGLAVLJE X. Odnosi s drugim institucijama BiH	107
Odjeljak A. Vijeće ministara BiH	107
Odjeljak B. Predsjedništvo BiH	108
Odjeljak C. Ostale institucije	109
POGLAVLJE XI. Razno	109
POGLAVLJE XII. Sekretarijat	111
POGLAVLJE XIII. Prijelazne i završne odredbe	113

C. IZMJENE I DOPUNE POSLOVNIKA

Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.....	117
Izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.....	118

